

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HALI, KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ
ANASANAT DALI

ISPARTA YALVAÇ TEPME KEÇE YAYGILARI VE
UYGULAMALARI

Mine DAĞDEVİREN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Mehmet SAĞ

ANTALYA – 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
HALI, KİLİM VE ESKİ KUMAŞ DESENLERİ
ANASANAT DALI

ISPARTA YALVAÇ TEPME KEÇE YAYGILARI VE
UYGULAMALARI

Mine DAĞDEVİREN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Mehmet SAĞ

ANTALYA – 2022

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

.../.../2022

Mine DAĞDEVİREN

İmzası

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Mine DAĞDEVİREN tarafından hazırlanan **Isparta Yalvaç Tepme Keçe Yaygıları ve Uygulamaları** başlıklı bu çalışma .../.../2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet SAĞ

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Öznur AYDIN

Üye

İmza

Prof. Dr. Mehmet ÖZKARTAL

Üye

İmza

Enstitü

Müdürü

ÖNSÖZ

Yerleşime İlk Tunç çağında, M.Ö. 3 binlerde, 20'ye yakın Höyükle başlayan Yalvaç, 5000 yıllık tarihi ve kültürel birikimini gözle görülür kalıntı ve eserlerle ortaya koymaktadır. Sırasıyla Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait önemli eserler ile kendini göstermektedir. Helenistik dönemde kurulmasına rağmen Pisidia antik kenti, en parlak dönemini Roma çağında yaşamış ardından gelen Bizans döneminde ise Hristiyanlık için önemli bir merkez olmuştur. Hz. İsa'nın 12 havarisinden St. Paul'un, Antiocheia'ya üst üste üç defa (MÖ 48-56 yılları arası) gelmesi, vaazlar vermesi, önemini daha da artırmıştır. Kent ve çevresinde pek çok kilise mevcuttur. 1176 yılında Yalvaç yakınlarında yapılan Miryokefalon savaşından sonra artık bölge Selçuklu egemenliğine girmiştir. 1300 yıldır Türk yönetiminde olan Yalvaç, Salur boyunun üç grubundan birisidir. Birçok mahalle ve civar köy isimleri de bunu destekler niteliktedir. Kadim Türk milletinin birçok köklü gelenek ve yaşam tarzı, yerleşik düzene geçtiğin dede devam etmiştir. Tepme Keçe bunlardandır. Farklı birçok kullanım alanıyla beraber, ev içinde yer yaygısı olarak kullanılmış, yaşamın içinden, doğada görülenlerin isimleriyle süslenmiştir. Günümüze kadar geleneksel dokusuyla gelen Yalvaç tepme keçe yer yaygıları talep görmemesi nedeniyle yapımı durma noktasına gelmiştir. Gelecek nesillere tepme keçe Yalvaç yer yaygılarının yapım tekniğini ve desenlerini aktara bilmek adına hazırlanan koleksiyonda, konunun önemini ve gerekliliğini tespit edilmesinde, araştırma süreci sırasında her zaman desteğini ve yardımlarını esirgemeyen Sn. Doç. Dr. Mehmet SAĞ başta olmak üzere, doğru yönlendirmeleriyle destekleyen Dr. Öğt. Üyesi Öznur AYDIN ve Prof. Dr. Mehmet ÖZKARTAL'a, Atölyesini açıp koleksiyonu hazırlamasında destek olan Gencer KONDAL beyefendiye ve yer yaygılarının yapımında destek ve tecrübelerini esirgemeyen keçe ustası Mehmet ÇIRAĞ'a, Tepme keçe yer yaygılarının yapımında ve her zaman sınırsız destek veren oğlum Ukbe Tayyib DAĞDEVİREN'e, yanımda olmasada uzaklardan desteğini esirgemeyen eşim Mehmet Fatih DAĞDEVİREN'e, süreci kolaylaştırıp daha keyifli bir hale getirdikleri için hepsine teşekkür ve minnetlerimi sunmaktan onur duyarım.

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mine DAĞDEVİREN
	Numarası	20185305002
	Anasanat Dalı	Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri
	Danışmanı	Doç. Dr. Mehmet SAĞ
Tezin Adı		Isparta Yalvaç Tepme Keçe Yaygıları ve Uygulamaları

ÖZ

Doğumdan ölüme kadar yaşadığı bölgenin doğa koşulları insanoğlunun, geleneksel el sanatlarının ortaya çıkmasını ve şekillenmesini sağlayan en etkili sebeptir. Kadim Türk milleti, göçebe yaşamdan günümüzdeki yerleşik yaşama geçerken, pek çok toplumla hem hal olarak gelmiştir. Bu esnada kendi köklü geleneklerini de oluşturmuşlardır. Hayatı idame ettirmek adına ihtiyaçlardan doğan el sanatlarından biri olan keçe ve keçe sanatını da kullanım alanlarını modernleştirerek hayatına devam etmiştir.

Orta Asya Türk toplulukları konargöçer yaşam tarzlarıyla, soğuk hava şartlarına yetiştirdikleri hayvanların etinden sütünden ve yününden faydalanarak uyum sağlamış ve keçeden yaptıkları evleri her zaman yanlarında taşımış, kışın soğuktan yazın sıcaktan korunmuştur. Tepme keçe tekniği Hun, Göktürk, Uygur, Selçuklu, Osmanlı ve Türk Cumhuriyet dönemine kadar taşınmıştır. Hayatın neredeyse her yerinde olan tepme keçe, başta çadır olmak üzere, yer yaygısı, giyim, çorap, çizme ve günümüzde hala kullanılan çoban kepeneklerinde kullanılır. Keçecilik günümüzde Anadolu'nun farklı birçok bölgesinde az sayıda da olsa hala yapılmaya devam etmekte ve geleneksel yapısını korumaya çalışmaktadır. Yalvaçta bu merkezlerden biridir.

Her türlü ihtiyaca karşılık verebilecek şekilde, sayıları oldukça fazla keçe atölyesi bulunan Yalvaçta, günümüzde tek atölye kalmıştır. Atölyelerin yanı sıra atölyesiz, seyyahen çalışan ustaların bile olduğu dönemler maalesef sona ermiştir. Talep gören ürünlere rağbet yok denecek kadar azalmıştır. Bunların başın da yer alan,

Ala, Yer Keçesi, Keçe Halı diye değişik isimler verilen yaygılar gelmektedir. Uzun yıllar kendi kültür özellikleriyle harmanlanarak gelen aynı desen, aynı renk özelliğini koruyan Yalvaç keçe yer yaygıları, artık talep görmemekten dolayı, bir süre sonra kaybolmasından endişenildiği için böyle bir çalışmaya gerek duyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Keçe, kidhiz, Kidiz, Tepme Keçe, Yalvaç.

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Student	Name Surname	Mine DAĞDEVİREN
	Number	20185305002
	Department	Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri
	Advisor	Doç. Dr. Mehmet SAĞ
Thesis Name		Isparta Yalvaç Rebound Felt Mats and Applications

ABSTRACT

The natural conditions of the region where he lived from birth to death are the most effective reason for the emergence and shaping of traditional handicrafts. While the ancient Turkish nation passed from a nomadic life to a settled life today, it came together with many societies. In the meantime, they have also created their own deep-rooted traditions. He continued his life by modernizing the areas of use in the art of felt and felt, which is one of the handicrafts arising from the needs in order to sustain life.

Central Asian Turkish communities, with their nomadic lifestyles, adapted to cold weather conditions by making use of the meat, milk and wool of the animals they raised, and they always carried their houses made of felt with them, protected from the cold in the winter and the heat in the summer. The kick felt technique was carried to the Hun, Gokturk, Uyghur, Seljuk, Ottoman and Turkish Republic periods. Rebound felt, which is almost everywhere in life, is used in tents, floor mats, clothing, socks, boots and shepherd's shutters, which are still used today. Felt making is still practiced in many parts of Anatolia, albeit in small numbers, and is trying to preserve its traditional structure. Yalvaçta is one of these centers.

Yalvaç, which has a large number of felt workshops that can meet all kinds of needs, is the only one left today. Unfortunately, the times when there were even masters working without a workshop, besides workshops, are unfortunately over. Demand for products in demand has almost decreased. At the beginning of these, there

are mats that are given different names as Ala, Ground Felt, Felt Carpet. Yalvaç felt floor mats, which have been blending with their own cultural characteristics for many years, have preserved the same pattern and color feature.

Keywords: Felt, kidhiz, Kidiz, Kick Felt, Yalvaç.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GÖRSELLER LİSTESİ.....	xii
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	xx
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxiv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: YALVAÇ COĞRAFİK VE TARİHSEL ÖZELLİKLERİ	3
1.1. Yalvaç İlçesinin Tarihi Özellikleri	3
1.2. Yalvaç İlçesinin Fiziki Coğrafik Özellikleri.....	5
1.3. Yalvaç İlçesinin Beşerî Coğrafik Özellikleri.....	10
1.4. Yalvaç İlçesinin İsmının Kökeni	14
2. BÖLÜM: KEÇE VE TARİHÇESİ	17
2.1. Keçenin Tanımı	17
2.2. Keçenin Tarihçesi	19
2.3. Keçenin Yapımı	23
2.3.1. Tepme Keçe Üretimi	23
2.3.2. Desenli Tepme Keçe Üretimi.....	24
3. BÖLÜM: YALVAÇ YER YAYGILARININ UYGULAMALARI	25
3.1. Gencer Kondal'ın Ailesi ve Atölyesi.....	25
3.2. Yalvaç Keçe Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler	34
3.3. Yalvaç Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları	42
3.4. Yalvaç Keçe Yaygıların Motiflerinin Çizimi	70
3.5. Yalvaçta Kullanım Alanlarına Göre Keçe Çeşitleri	115
3.6. Yalvaç Keçe Yer Yaygılarının Tasarım ve Bitmiş Halleri	118
SONUÇ	153

KAYNAKÇA.....	156
---------------	-----

KISALTMALAR LİSTESİ

Cm	Santimetre
C°	Santigrat
Kg	Kilogram
M	Metre
M.Ö	Milattan önce
S	Sayfa
Vd	Ve diğerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Bölgedeki Dağlık Alanlar (http://www.yalvac.bel.tr/ 05.01.2022)	5
Tablo 1.2. Yalvaç Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (Isparta ili Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)	7
Tablo 1.3. Yalvaç'ın Yıllık Yağış Miktarının Aylara Dağılışı (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu,2008).....	7
Tablo 1.4. Yalvaç'ın Ortalama Nem Miktarı (%) (Isparta ili Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)	9
Tablo 1.5. Yalvaç'ta Arazinin Kullanım Şekli (Yalvaç İlçe Tarım Müdürlüğü, 2019 https://isparta.tarimorman.gov.tr/Menu/18/Yalvac Erişim Tarihi:05.01.2022)	12
Tablo 1.6. Yalvaç'ta Ekili- Dikili Alanların Ürünlere Göre Dağılışı (Yalvaç İlçe Tarım Müdürlüğü, 2009 https://isparta.tarimorman.gov.tr/Menu/18/Yalvac Erişim Tarihi:05.01.2022).....	12
Tablo 1.7. Yalvaç'ta Büyükbaş Hayvan Varlığı (TÜİK, Yalvaç İlçesi Hayvancılık İstatistikleri https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111 Erişim Tarihi:22.01.2022).....	13
Tablo 1.8. Yalvaç'ta Küçükbaş Hayvan Varlığı (TÜİK, Yalvaç İlçesi Hayvancılık İstatistikleri https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111 Erişim Tarihi:22.01.2022).....	13
Tablo 3.1. COVID-19 Haftalık Durum Raporu, 13/07/2020 – 19/07/2020, Türkiye (https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/38020/0/covid-19-haftalik-durum-raporu---29-haftapdf.pdf?_tag1=E21584E626A96E22B2BAA81BA90E195CBC9CBD0B , Erişim Tarihi.13.01.2022)	45

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1.1. Yalvaç Günümüzdeki Hali (ispartatanitim.wordpress.com/isparta-ilceleri/yalvac/ Erişim Tarihi 27.08. 2021).....	5
Görsel 1.2. Yalvaç Bey Minyatürü (Kurucu, 2005: 53)	16
Görsel 2.1. Yarı aslan yarı insan İskit görüntüsü (Tekçe, 1993: 110)	22
Görsel 2.2. Hunlar dönemine ait deri aplike ile süslenmiş ve Pazırık Kurganından çıkarılmış keçe yaygı kalıntısı (Tekçe, 1993: 111)	22
Görsel 2.3. Pazırık Halısı (https://bpakman.wordpress.com/turk-dunyasi/).....	23
Görsel 3.1. Zemin Kat Depo Girişi (Mine Dağdeviren, 04.03.2019)	25
Görsel 3.2. Tepme Makinesi (Mine Dağdeviren,14.07.2020)	26
Görsel 3.3. Dövme Makinesi (Mine Dağdeviren,17.07.2020)	26
Görsel 3.4. Giriş Kat Mağaza Sergi Salonu (Mehmet Fatih Dağdeviren,04.03.2019)	26
Görsel 3.5. Giriş Kat Mağaza İmalat Salonu (Mine Dağdeviren,04.03.2019)	27
Görsel 3.6. Giriş Kat Mağaza İmalat Salonu (Mehmet Fatih Dağdeviren, 04.03.2019)	27
Görsel 3.7. Asma Kat Mağaza İmalat Salonu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,14.07.2020)	27
Görsel 3.8. Asma Kat Mağaza İmalat Salonu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)	28
Görsel 3.9. Üçüncü Kat Yün Atma Makinesi (Mine Dağdeviren,04.03.2019)	28
Görsel 3.10. Üçüncü Kat Yün Tarak Makinesi (Mine Dağdeviren,17.07.2020).....	28
Görsel 3.11. Üçüncü Kat Fitol Yapma Makinesi (Mine Dağdeviren,04.03.2019).....	29
Görsel 3.12. Üçüncü Kat İnce Keçe Yüzey Oluşturma Makinesi (Mine Dağdeviren, 04.03.2019).....	29
Görsel 3.13. Üçüncü Kat (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020)	29
Görsel 3.14. Gencer Kondal Atölyesi, Dıştan Görünüş (Mine Dağdeviren, 04.03.2019)	30
Görsel 3.15. Gencer Kondal, Babası Hasan Hüseyin Kondal ile (Gencer Kondal Arşivi).....	30
Görsel 3.16. Gencer Kondal Atölyede Çalışırken (Gencer Kondal Arşivi)	32

Görsel 3.17. Gencer Kondal'ın Babası ve Yardımcıları Atölyede Çalışırken (Gencer Kondal Arşivi).....	32
Görsel 3.18. Gencer Kondal Atölyesinde sipariş üzerine üretilen farklı desende yer yaygısı (Gencer Kondal Arşivi).....	33
Görsel 3.19. Gencer Kondal Atölyesinde sipariş üzerine üretilen farklı desende yer yaygısı (Gencer Kondal Arşivi).....	34
Görsel 3.20. Gencer Kondal Atölyesinden Yün Keçeler (Mehmet Fatih Dağdeviren,04.03.2019).....	35
Görsel 3.21. Keçe İğnesi (Mine Dağdeviren,11.02.2022).....	35
Görsel 3.22. Çoklu İğne Aparatı (Mine Dağdeviren,11.02.2022).....	36
Görsel 3.23. Keçe Fırçası (Mine Dağdeviren, 11.02.2022).....	36
Görsel 3.24. Keçe Makası-Ruleti (hobitu.com/kece-makasi, Erişim Tarihi 05.02.2022).....	36
Görsel 3.25. Çubuk, Çırpı, Saçkı, Saçgı (Mine Dağdeviren, 11.02.2022).....	37
Görsel3.26. Hallaç Yayı ve Hallaç Tokmağı (https://www.aa.com.tr/tr/yasam/hallaclikla-gecen-bir-omur-/1650552# Erişim Tarihi:09.04.2022).....	38
Görsel 3.27. Sabun (Mine Dağdeviren, 16.07.2020).....	38
Görsel 3.28. Kırkım Makası (Mine Dağdeviren,16.07.2020).....	38
Görsel 3.29. Makine (https://www.sahibinden.com/listing/ikinci-el-ve-sifir-alisveris-ev-dekorasyon-el-isi-sanat-yun-ditme-makinasi-giresun-bulancak-918485551/detail ,ErişimTarihi:09.04.2022).....	39
Görsel 3.30. Tarak Makinesi (Mine Dağdeviren16.07.2020).....	39
Görsel 3.31. Hasır Çulu (Mine Dağdeviren16.07.2020).....	40
Görsel 3.32. Kalıp İp (Mine Dağdeviren, 16.07.2020).....	40
Görsel 3.33. Kalıp Sırığı (Mine Dağdeviren16.07.2020).....	41
Görsel 3.34. Kalıp (Mine Dağdeviren, 16.07.2020).....	41
Görsel 3.35. İbrik (Mine Dağdeviren,16.07.2020).....	42
Görsel 3.36. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 1 (Gencer Kondal Arşivi).....	42
Görsel 3.37. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 2 (Mine Dağdeviren, 26.07.2022).....	43
Görsel 3.38. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 3(Gencer Kondal Arşivi).....	43

Görsel 3.39. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 4 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	44
Görsel 3.40. 13.07.2020 Yalvaç İlçe Girişi (Mine Dağdeviren,13.07.2020).....	44
Görsel 3.41. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 5 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)	46
Görsel 3.42. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 6 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)	46
Görsel 3.43. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 7 (Mine Dağdeviren16.07.2020)	47
Görsel 3.44. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 8 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020).....	47
Görsel 3.45. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 9 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 14.07.2020).....	48
Görsel 3.46. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 10(Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)	48
Görsel 3.47. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 11 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)	48
Görsel 3.48. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 12 (Mine Dağdeviren14.07.2020)	49
Görsel 3.49. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 13 (Mine Dağdeviren, 14.07.2020)	50
Görsel 3.50. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 14 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	50
Görsel 3.51. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 15 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)	51
Görsel 3.52. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 16 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,17.07.2020)	51
Görsel 3.53. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 17 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	52
Görsel 3.54. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 18 (Mine Dağdeviren15.07.2020)	52
Görsel 3.55. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 19 (Mine Dağdeviren15.07.2020)	53

Görsel 3.56. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 20 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	53
Görsel 3.57. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 21 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	54
Görsel 3.58. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 22 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	54
Görsel 3.59. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 23 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020).....	55
Görsel 3.60. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 28 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	55
Görsel 3.61. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 29 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	56
Görsel 3.62. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 25 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	56
Görsel 3.63. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 24 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	57
Görsel 3.64. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 26 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020).....	57
Görsel 3.65. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 26 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020).....	58
Görsel 3.66. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 30 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020).....	58
Görsel 3.67. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 30 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	59
Görsel 3.68. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 31 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020).....	59
Görsel 3.69. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 32 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	60
Görsel 3.70. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 33 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	60
Görsel 3.71. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 34 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,14.07.2020).....	61

Görsel 3.72. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 35 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	61
Görsel 3.73. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 36 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	62
Görsel 3.74. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 37 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	62
Görsel 3.75. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 38 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	63
Görsel 3.76. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 39 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	63
Görsel 3.77. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 40 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020).....	64
Görsel 3.78. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 41 (Mine Dağdeviren, 16.07.2020).....	64
Görsel 3.79. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 42 (Mine Dağdeviren, 17.07.2020).....	65
Görsel 3.80. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 43 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	65
Görsel 3.81. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 44 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	66
Görsel 3.82. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 45 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	66
Görsel 3.83. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 46 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	66
Görsel 3.84. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 47 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	67
Görsel 3.85. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 48 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	67
Görsel 3.86. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 49 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	67
Görsel 3.87. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 50 (Mine Dağdeviren 17.07.2020).....	68

Görsel 3.88. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 51 (Mine Dağdeviren17.07.2020)	68
Görsel 3.89. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 52 (Mine Dağdeviren17.07.2020)	69
Görsel 3.90. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 53 (Mine Dağdeviren17.07.2020)	69
Görsel 3.91. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 54 (Emine Kondal,22.07.2020) ..	70
Görsel 3.92. Keçe Yaygı Örneği 1 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)	70
Görsel 3.93. Keçe Yaygı Örneği 2 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	72
Görsel 3.94. Keçe Yaygı Örneği 3(Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	75
Görsel 3.95. Keçe Yaygı Örneği 4 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	77
Görsel 3.96. Keçe Yaygı Örneği 5 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	80
Görsel 3.97. Keçe Yaygı Örneği 6 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	82
Görsel 3.98. Keçe Yaygı Örneği 7 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	84
Görsel 3.99. Keçe Yaygı Örneği 8 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2022)	86
Görsel 3.100. Keçe Yaygı Örneği 9 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	87
Görsel 3.101. Keçe Yaygı Örneği 10 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	89
Görsel 3.102. Keçe Yaygı Örneği 11 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	92
Görsel 3.103. Keçe Yaygı Örneği 12 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	95
Görsel 3.104. Keçe Yaygı Örneği 13 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	97
Görsel 3.105. Keçe Yaygı Örneği 14 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	100
Görsel 3.106. Keçe Yaygı Örneği 15 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	103
Görsel 3.107. Keçe Yaygı Örneği 16 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	105
Görsel 3.108. Keçe Yaygı Örneği 17 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	107
Görsel 3.109. Keçe Yaygı Örneği 18 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	109
Görsel 3.110. Keçe Yaygı Örneği 19 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	111
Görsel 3.111. Keçe Yaygı Örneği 20 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)	113
Görsel 3.112. Keçe Çizme	117
Görsel 3.113. Keçe Yelek	117
Görsel 3.114. Keçe Sandalye Minderi	117
Görsel 3.115. Keçe Yaygısı 1	118
Görsel 3.116. Keçe Yaygısı 2	119

Görsel 3.117. Keçe Yaygısı 3	120
Görsel 3.118. Keçe Yaygısı 4	121
Görsel 3.119. Keçe Yaygısı 5	122
Görsel 3.120. Keçe Yaygısı 6	123
Görsel 3.121. Keçe Yaygısı 7	124
Görsel 3.122. Keçe Yaygısı 8	125
Görsel 3.123. Keçe Yaygısı 9	126
Görsel 3.124. Keçe Yaygısı 10	127
Görsel 3.125. Keçe Yaygısı 11	128
Görsel 3.126. Keçe Yaygısı 12	129
Görsel 3.127. Keçe Yaygısı 13	130
Görsel 3.128. Keçe Yaygısı 14	131
Görsel 3.129. Keçe Yaygısı 15	132
Görsel 3.130. Keçe Yaygısı 16	133
Görsel 3.131. Keçe Yaygısı 17	134
Görsel 3.132. Keçe Yaygısı 18	135
Görsel 3.133. Keçe Yaygısı 19	136
Görsel 3.134. Keçe Yaygısı 20	137
Görsel 3.135. Keçe Yaygısı 21	138
Görsel 3.136. Keçe Yaygısı 22	139
Görsel 3.137. Keçe Yaygısı 23	140
Görsel 3.138. Keçe Yaygısı 24	141
Görsel 3.139. Keçe Yaygısı 25	142
Görsel 3.140. Keçe Yaygısı 26	143
Görsel 3.141. Keçe Yaygısı 27	144
Görsel 3.142. Keçe Yaygısı 28	145
Görsel 3.143. Keçe Yaygısı 29	146
Görsel 3.144. Keçe Yaygısı 30	147
Görsel 3.145. Keçe Yaygısı 31	148
Görsel 3.146. Keçe Yaygısı 32	149
Görsel 3.147. Keçe Yaygısı 33	150
Görsel 3.148. Keçe Yaygısı 34	151

Görsel 3.149. Keçe Yaygısı 35	152
--	------------

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 3.1. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	71
Çizim 3.2. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	71
Çizim 3.3. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	71
Çizim 3.4. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	71
Çizim 3.5. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	71
Çizim 3.6. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	72
Çizim 3.7. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	72
Çizim 3.8. Saz (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	73
Çizim 3.9. Zincir – ikileme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	73
Çizim 3.10. Tren yolu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	73
Çizim 3.11. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	74
Çizim 3.12. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	74
Çizim 3.13. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	74
Çizim 3.14. Koç Boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	75
Çizim 3.15. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	75
Çizim 3.16. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	76
Çizim 3.17. Baklava Dilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	76
Çizim 3.18. Baklava Dilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	76
Çizim 3.19. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	76
Çizim 3.20. Kırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	76
Çizim 3.21. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	77
Çizim 3.22. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	78
Çizim 3.23. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	78
Çizim 3.24. İkileme (Zincir) (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	78
Çizim 3.25. Kaz Ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	78
Çizim 3.26. Benek (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	79
Çizim 3.27. Dörtleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	79
Çizim 3.28. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	79
Çizim 3.29. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	79
Çizim 3.30. Ayı kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	80

Çizim 3.31. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	80
Çizim 3.32. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	81
Çizim 3.33. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	81
Çizim 3.34. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	81
Çizim 3.35. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	81
Çizim 3.36. Tavan Alası (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	82
Çizim 3.37. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	83
Çizim 3.38. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	83
Çizim 3.39. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	83
Çizim 3.40. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022) Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
Çizim 3.40. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	84
Çizim 3.41. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	84
Çizim 3.42. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	85
Çizim 3.43. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	85
Çizim 3.44. Kuzu kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	85
Çizim 3.45. Koç boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	85
Çizim 3.46. Lamba (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	86
Çizim 3.47. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	87
Çizim 3.48. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	87
Çizim 3.49. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	88
Çizim 3.50. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	88
Çizim 3.51. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	88
Çizim 3.52. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	88
Çizim 3.53. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	89
Çizim 3.54. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	89
Çizim 3.55. Zini (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	90
Çizim 3.56. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	90
Çizim 3.57. Gül (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	90
Çizim 3.58. Kartal Kanadı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	90
Çizim 3.59. Kanat Ucu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	91
Çizim 3.60. Koç Boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	91

Çizim 3.61. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	91
Çizim 3.62. Zini (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	92
Çizim 3.63. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	93
Çizim 3.64. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	93
Çizim 3.65. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	93
Çizim 3.66. Kırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	94
Çizim 3.67. Kanat ucu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	94
Çizim 3.68. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	94
Çizim 3.69. Sığır Sidiği (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	95
Çizim 3.70. Koçboynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	95
Çizim 3.71. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	96
Çizim 3.72. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	96
Çizim 3.73. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	96
Çizim 3.74. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	97
Çizim 3.75. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	97
Çizim 3.76. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	98
Çizim 3.77. Kartal kanadı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	98
Çizim 3.78. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	98
Çizim 3.79. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	98
Çizim 3.80. Dörtleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	99
Çizim 3.81. Zincir – ikileme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	99
Çizim 3.82. Benek (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	99
Çizim 3.83. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	100
Çizim 3.84. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	101
Çizim 3.85. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	101
Çizim 3.86. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	101
Çizim 3.87. Kırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	102
Çizim 3.88. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	102
Çizim 3.89. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	102
Çizim 3.90. Saz (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	103
Çizim 3.91. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	103
Çizim 3.92. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	104

Çizim 3.93. Sığır Sidiği (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	104
Çizim 3.94. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	104
Çizim 3.95. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	104
Çizim 3.96. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	105
Çizim 3.97. Çimen (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	105
Çizim 3.98. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	106
Çizim 3.99. İkileme –zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	106
Çizim 3.100. Kilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	106
Çizim 3.101. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	106
Çizim 3.102. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	107
Çizim 3.103. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	107
Çizim 3.104. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	108
Çizim 3.105. Kırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	108
Çizim 3.106. Gül (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	108
Çizim 3.107. Tavan Alası (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	108
Çizim 3.108. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	109
Çizim 3.109. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	109
Çizim 3.110. Kuzukulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	110
Çizim 3.111. Kazayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	110
Çizim 3.112. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	110
Çizim 3.113. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	111
Çizim 3.114. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	112
Çizim 3.115. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	112
Çizim 3.116. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	112
Çizim 3.117. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	112
Çizim 3.118. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	113
Çizim 3.119. Koçboynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	114
Çizim 3.120. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	114
Çizim 3.121. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	114
Çizim 3.122. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022).....	115
Çizim 3.123. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	115

Çizim 3.124. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)	115
---	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Bölgenin Topoğrafya Haritası (http://www.yalvac.bel.tr/ Erişim Tarihi: 23.12.2021).....	6
Şekil 1.2. Bölgenin Jeomorfoloji Haritası (http://www.yalvac.bel.tr/ Erişim Tarihi: 23.12.2021).....	6
Şekil 1.3. Yalvaç'ın Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı Grafiği (Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008).....	7
Şekil 1.4. Yalvaç'ın Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008).....	8
Şekil 1.5. Yalvaç'ın Yıllık Ortalama Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)	8
Şekil 1.6. Yalvaç İlçesi Konumu (https://www.harita.gen.tr/ilce/415-isparta-yalvac/ Erişim Tarihi: 21.01.2022)	10
Şekil 1.7. Yalvaç İlçesinin Uydu Görünümü (https://yandex.com.tr/harita/ Erişim Tarihi:05.02.2022).....	11

GİRİŞ

Isparta ili Yalvaç ilçesinde, 1975 yılında Hürriyet caddesinde 30 tane keçeci esnafı bulunurken günümüzde tek kalmıştır. Kaybolmak üzere olan tepme keçe yer yaygılarının renk, motif, teknik ve kompozisyon açısından karakteristik özelliklerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Konar-göçer yaşam tarzı içinde bulunan Türk boylarının en mühim ihtiyaçlarından birisi barınmak olmuştur. Ahşap konstrüksiyondan meydana gelen yuvarlak planlı karkasın üzerine ve içine döşemelik olarak çok renkli bezemeler kullanılmıştır. Yerleşik düzene geçişte kullanılmaya devam eden keçe yer yaygıları günümüzde önemini yitirmiştir. Yalvaç bölgesinde sürdürülebilirliği zora giren tepme keçe sanatının günümüzdeki dinamizmi hakkında bilgi sahibi olarak, yok olmak üzere olan bu kültür ögesinin kendi bölgesine has özelliklerini yeniden gün yüzüne sunulması amaçlanarak inceleme ve uygulamaya başlanılacaktır.

Amaçlar doğrultusunda yapılacak olan inceleme ve uygulama için alana (Yalvaç) gidilmesi ve kalan tek keçe atölyesinde ulaşıla bilinen ustalardan geleneksel yalvaç keçe yer yaygılarının, özellikle en eski bilinen klasik denebilecek desenlerle uygulamaları yapılacaktır.

Yok, olmak üzere olan bu kültür ögesinin belgelenmesi için yapılan bu uygulama, tepme keçenin çok zengin ve köklü bir geçmişe sahip olmasından dolayı önem kazanmaktadır. Gerekli literatür taraması yapılmış ve 12 kitap, 7 keçeyle 12 de yalvaçla ilgili tezlere ulaşılmış, bu yöreyi planlanan biçimde tek işleyen ilgili böyle bir bilgi edinilmemesinden kaynaklı bu konu hakkında araştırma yapılmıştır.

Bu araştırma Isparta ili Yalvaç ilçesi ile sınırlandırılmıştır. Uygulama şuan hala tepme keçe ustası Gencer Kondal'ın atölyesinde Yalvaçlı keçe ustalarıyla beraber yapılacaktır.

Tepme Keçe: Geleneksel el sanatlarımız içerisinde önemli bir yeri olan keçe; hayvansal liflerden, koyunyünü ve keçi kılının ısı, su ve sabun kullanılarak çözölmeyecek şekilde birbirine kaynaşmasıdır. Dokusuz yüzeyler yani dokunmamış kumaşlardır.

Keçe Dünyanın her yerinde üretimi olmayan ancak soğuk iklimli coğrafyalarda Küçükbaş hayvan üretimine paralel bir gelişim gösterir. Soğuk iklimlerde yaygın olarak dış giyim kuşam ve iç dış mekânlarda kullanılır.

Korunma ihtiyacı karşılamının yanı sıra, kültür ve estetiğinin yansımasıdır.

“Bir milletin kültür varlıkları arasında önemli bir yere sahip olan el sanatları asırlar boyu toplumların sanat anlayışını ve yaşam tarzlarını aktarmada etkin bir rol oynamıştır” (Ergenokon, 1999, s. 1).

1. BÖLÜM: YALVAÇ COĞRAFİK VE TARİHSEL ÖZELLİKLERİ

1.1. Yalvaç İlçesinin Tarihi Özellikleri

İlçenin yerleşimi çok eskilere dayanmaktadır. Yalvaç'ta yapılan çalışmalar neticesinde yerleşimin Kalkolitik Çağ'a kadar uzandığı belirtilmektedir.

“Mevki-i coğrafisi malum olan Yalvaç'ın kain olduğu Asya-yı Suğra (Küçük Asya) (Antik çağda Asia Minor ifadesi kullanılır). Anadolu yarımadası, tarihi devirler içinde en mühim vekayinin (olayların) cevelangahı olmak itibariyle rub'-i meskun (dünyanın kara olan dörtte biri) arasında bir köprü vazifesi görmüş; binaen aleyh bu geçit mahalinde yüzlerce akvam ve milelin (kavimler ve milletlerin) hayat-ı tarihiyyesi gûzar etmiştir” (Kum, 2012: 30).

Antik Anadolu'da “Pisidia” bölgesinde yer alan yerleşim M.Ö. 546 senesinde “*Lidya kralı Kroisos'un Pers kralı Kyros*”a mağlup olmasından sonra Pers hakimiyeti altına girmiştir. Daha sonra Büyük İskender tarafından Makdeonya Krallığı'na giren bölge, Büyük İskender'in ölümünün ardından Selevkoslar'ın hakimiyetine girmiştir.

Selevkoslar, Pisidia ile Frigya'nın ortasında bulunan Yalvaç'ı bir karakol şehri haline getirmişlerdir. III. Antiokhos zamanında Selevkoslar'ın Romalılar'a mağlup olmaları neticesi M.Ö. 188 senesinde kurulan Apamea Antlaşması ile Yalvaç'ın da yer aldığı bölge Romalılar tarafından gerçekleştirdikleri yardım karşılığı olarak Bergama Krallığı'na bırakılmıştır. M.Ö. 129'da Roma İmparatorluğu, Bergama Krallığı'na savaş açarak Yalvaç'ın da yer aldığı bölgeyi işgal etmiş ve burayı Kapadokya Krallığı'na teslim etmiştir. Küçük krallıkların idaresinde bulunan Yalvaç, M.Ö. 1. yüzyılın ilk başlarında mutlak şekilde Roma İmparatorluğu hakimiyetine girmiştir. Hristiyanlık içinde çok önemli bir merkez olmuştur. Helenistik dönemde kurulmasına rağmen Pisidia antik kenti, en parlak dönemini Roma çağında yaşamıştır. Hristiyanlık dininin yayılmasında siyasi kişiliği ile çok önemli bir rol oynamış olan Hz. İsa'nın 12 havarisinden St. Paul'un, Antiocheia'ya üst üste üç defa (MÖ 48-56 yılları arası) gelmesi, vaazlar vermesi, önemini daha da artırmıştır. Günümüzde on binlerce Hristiyan turist, buraya hacı olmak için gelmektedir.

Roma İmparatoru Augustus tarafından M.Ö.6. senesinde Pisidia’da 8 adet koloni kurmuştur. Roma İmparatorluğu’nun M.S.395 senesinde ayrılmasıyla “*Antiocheia*” Bizans İmparatorluğu’nun topraklarında kalmış ve eyalet ve rahiplik merkezi şeklinde varlığını devam ettirmiştir. Araplar M.S.664 senesinde “*Antiocheia*” yı işgal etmişlerdir. 713 senesinde yapılan Arap istilalarıyla bölge tümüyle yakılmıştır.

Türkler Malazgirt Savaşı’nın ardından Anadolu’da ilerleyişlerini sürdürmüşlerdir. “*Antiocheia*” Bizans İmparatorluğu için mühim bir savunma bölgesi konumundadır. Miryokefalon Savaşı’nın sonrasında Yalvaç, Anadolu Selçuklu Devleti’nin hakimiyetine girmiştir.

“1176 Myriokefalon Zaferini müteakip, Türk iskanına açılan Yalvaç, 13. yy. başından itibaren tipik Türk-İslam kültür ve medeniyetinin yaşayageldiği bir vatan coğrafyası olarak dikkat çekegelmiştir. Yakınındaki antik şehrin ovasında Türkler tarafından inşa edilen ve kuruluşundan itibaren gayr-i Müslim meskun nüfusun bulunmadığı göller bölgesindeki nadir yerleşim merkezlerinden biri olan Yalvaç’ın özellikle, coğrafi vd. sebeplerden dolayı sivilizasyon tesirlerinden de uzak kalması, ona tipik Osmanlı-Türk kazası özelliğini kazandırmıştır” (Köstüklü, 2010: 9).

Böylelikle Türkler için bölge kalıcı bir yerleşim yerine dönmüştür. 1243’te yapılan Köseadağ Savaşı’yla Anadolu’da beylikler dönemi başladı ve Yalvaç’ın yeni sahibi Hamitoğulları Beyliği olmuştur. Daha sonra 1.Murad döneminde Osmanlı’ya katılan Yalvaç, 1402 yılında Anadolu’daki Moğol istilasından sonra Karamanoğulları’na bırakılmıştır.

1415 senesinde Çelebi Mehmed tarafında tekrardan Osmanlı’ya bağlanmıştır. Osmanlı idaresindeyken Hamid sancağının en büyük kazası konumuna ulaşmıştır. Yalvaç, 1840 senesinde Konya’ya bağlanmış, 1864 yılında belediye durumuna gelmiştir. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle Yalvaç, Isparta iline bağlanmıştır. Yalvaç’ın günümüzdeki hali Görsel de verilmektedir.

Görsel 1.1. Yalvaç Günümüzdeki Hali (ispartatanitim.wordpress.com/isparta-ilceleri/yalvac/ Erişim Tarihi 27.08. 2021)

1.2. Yalvaç İlçesinin Fiziki Coğrafik Özellikleri

Bu bölümde araştırma yapılan bölgenin fiziki coğrafik özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Bölgenin jeomorfolojik özellikleri, iklim özellikleri, akarsuları, gölleri, toprak özellikleri ve bitki örtüsüne dair açıklamalar yapılmıştır.

Bölgedeki dağlık alanlara bakıldığında en yüksek bölge Sultan Dağları'dır. Sultan Dağları'nın ortalama yükseltisi 2000 m'dir. Bölgedeki diğer önemli dağlık alanların isimleri ve yükseklikleri Tablo 1.1'de verilmiştir.

Tablo 1.1. Bölgedeki Dağlık Alanlar (<http://www.yalvac.bel.tr/> 05.01.2022)

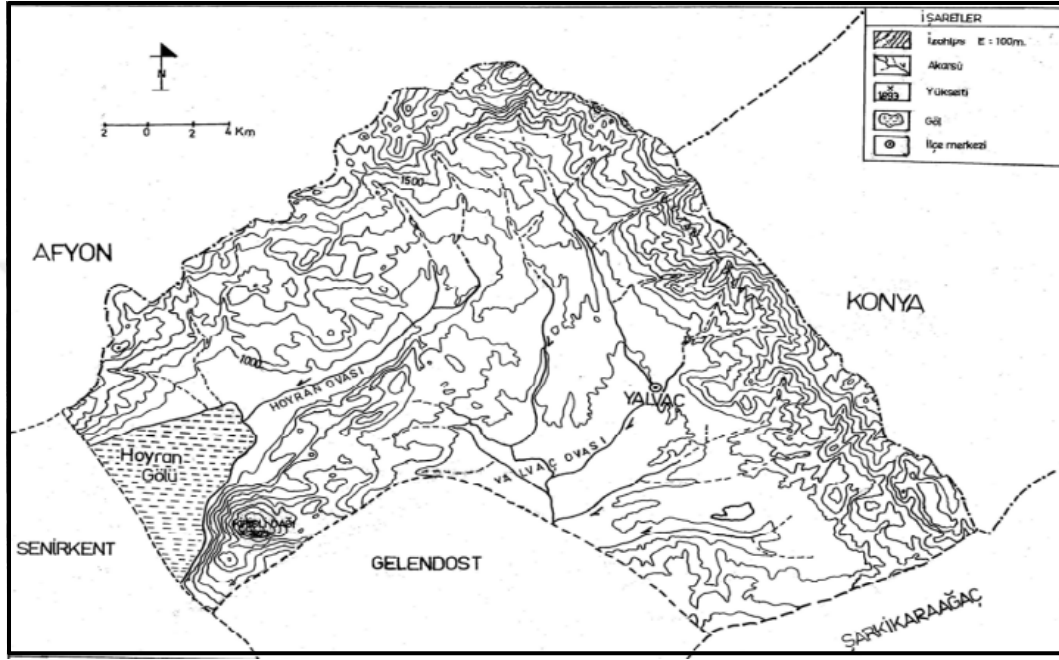
Dağın Adı	Yüksekliği
"Yellikoyun Tepe"	2034m.
"Gedik Tepe"	2181m.
"Batman Tepe"	1990m.
"Boz Tepe"	1930m.
"Kirişli Dağı"	1893m.
"Karagüneytepe"	1650m.
"Mezartepe"	1912m.
"Kırsurat Tepe"	1724m.
"Tekke Tepe"	1757m.

Bölgedeki ovaların en önemlisi Yalvaç Ovası'dır. Ova, Yalvaç'ın batı bölgesinde bulunmakta ve geniş bir alan kaplamaktadır. Ovanın kapladığı alan yaklaşık 126 kilometrekaredir. Ovanın yapısı incelediğinde kumlu ve killi unsurlar

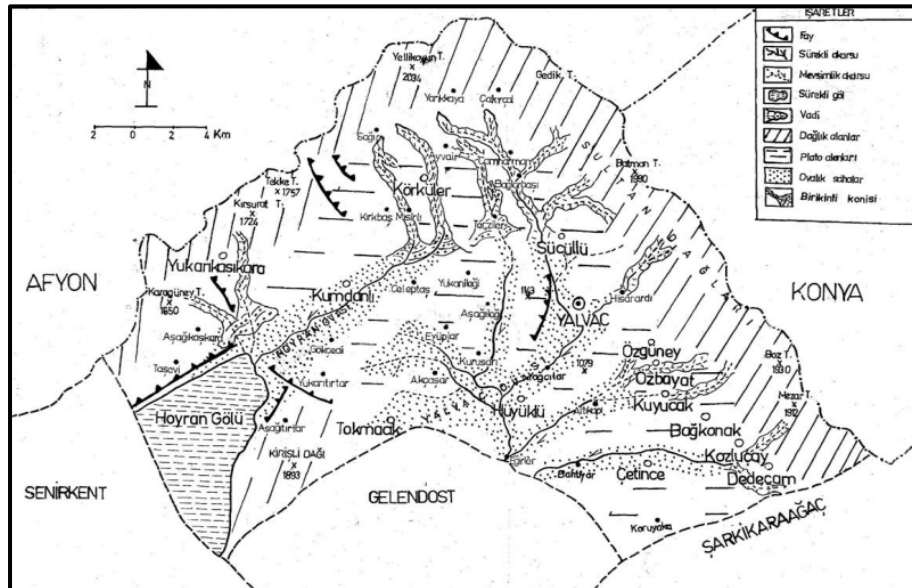
dikkat çekmektedir. 1000 m yükseltisi olan ova, çöküntü alanı niteliği taşımaktadır. Ovada tahıl ekiminin yanı sıra meyve tarımı da gerçekleştirilmektedir.

Bölgedeki bir diğer ova da Hoyran Ovası'dır. Ovanın yükseltisi 930 m ve kapladığı alan 50 kilometre kare olarak tespit edilmiştir.

Şekil 1. ve Şekil 2. de bölgenin topoğrafya ve jeomorfoloji haritası gösterilmiştir.

Şekil 1.1. Bölgenin Topoğrafya Haritası (<http://www.yalvac.bel.tr/> Erişim Tarihi: 23.12.2021)

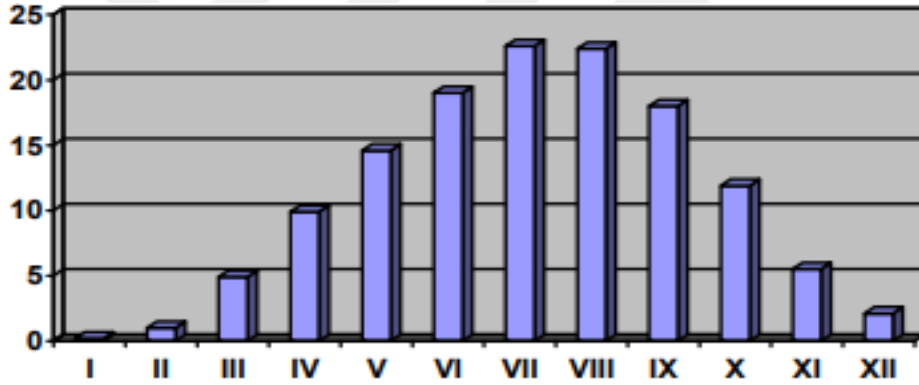
Şekil 1.2. Bölgenin Jeomorfoloji Haritası (<http://www.yalvac.bel.tr/> Erişim Tarihi: 23.12.2021)

Araştırma bölgesi, Akdeniz iklimiyle karasal iklim arasında geçiş kısmında bulunmaktadır. 2 iklimin nitelikleri de belirgin şekilde görülmektedir. Bölgenin güneyinde Akdeniz iklimi hissedilirken, kuzeye gittikçe karasal iklim hissedilmektedir. Bölgede yaz mevsimi sıcak, kış mevsimi daha serin yaşanmaktadır. Bölgede en sıcak ay temmuzken en soğuk ay ise ocak ayıdır. Bölgeye en çok yağışın düştüğü mevsimler sırasıyla, kış ve ilkbahar mevsimleridir.

Yalvaç'ta yıl içinde ölçülen sıcaklık ortalama 11.0 C° şeklinde tespit edilmiştir. Tablo 1.2 ve Şekil 1.3' de Yalvaç'ın yıllık ortalama sıcaklık değerleri gösterilmiştir.

Tablo 1.2. Yalvaç Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri (Isparta ili Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

I	II	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.ort.
0.3	1.1	4.7	9.9	15.1	22.8	22.7	17.9	11.6	5.3	1.6	11.0

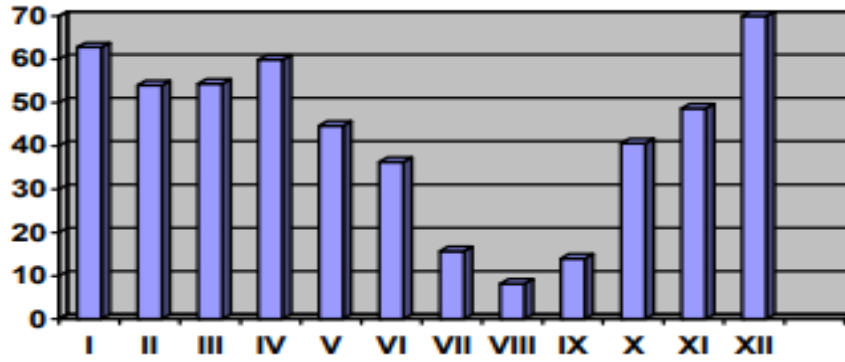

Şekil 1.3. Yalvaç'ın Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

Bölgedeki meteorolojik gözlem bulguları analiz edildiğinde yıllık toplam yağış ortalaması 514.4 mm olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre Yalvaç'ın en fazla yağış aldığı ay aralık ayıdır. Yağışın en az düştüğü ay ise ağustostur. Bölgeye düşen yağış ortalaması Tablo 1.3 ve Şekil 1.4'te gösterilmiştir.

Tablo 1.3. Yalvaç'ın Yıllık Yağış Miktarının Aylara Dağılışı (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

I	II	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.ort.
62,8	54,0	54,40	59,90	44,70	36,30	15,70	8,20	14,60	48,70	75,1	514,40

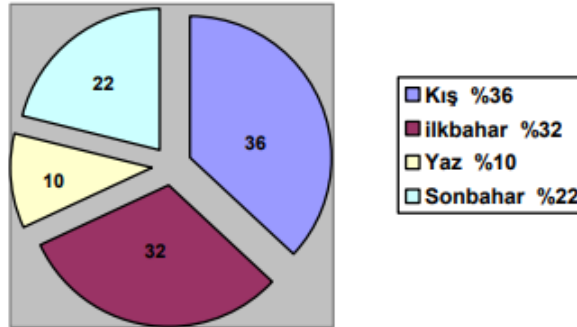

Şekil 1.4. Yalvaç'ın Yıllık Ortalama Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

Yalvaç'taki yağışların mevsimlere göre dağılımına bakıldığında şu şekilde bir sıralama yapılmaktadır:

- Kış (%37)
- İlkbahar (%31)
- Sonbahar (%21)
- Yaz (%11)

Yağışların yıllık mevsimsel dağılımı Şekil 1.5. te verilmiştir.

Şekil 1.5. Yalvaç'ın Yıllık Ortalama Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği (Isparta İli Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

Yalvaç'ta nem oranı yaz mevsiminde en alt düzeye düşmektedir. Kış mevsimindeyse en yukarı seviyeye ulaşmaktadır. Bunun nedeni yaz mevsiminde sıcaklığın fazla, zeminin nemli olmaması ve havadaki bulutluluğun düşük olması, kış mevsiminde ise yeterli görülmeyen seviyede sıcaklık ve yüksek oranda yağışın bulunmasıdır. Nemliliğin senelik dağılımına bakıldığında, en yüksek değerlerin aralık

ve ocak aylarında, en düşük değerlerin ise haziran ve ağustos ayları olduğu tespit edilmiştir. Yalvaç'ın yıllık nemlilik oranı Tablo 1.4'te gösterilmiştir.

Tablo 1.4. Yalvaç'ın Ortalama Nem Miktarı (%) (Isparta ili Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008)

I	II	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.ort.
56,7	54,4	51,6	49,7	48,2	44,4	62,3	41,6	43,8	50,3	55,7	51,4

Bölgede görülen rüzgarlar analiz edildiğinde, aylık ortalama rüzgâr hızları düşük olup, aylar arasında yüksek ayrımlar bulunmamaktadır. Yalvaç'ta aylık ortalama rüzgâr hızının en yüksek olduğu ölçüm temmuz ayındadır. En alt değer ise ekim ayında tespit edilmiştir. Bu iki ay arasındaki rüzgâr hızları arasında çok büyük bir fark bulunmamaktadır.

Yalvaç'taki önemli hidrografik unsurlardan bazıları “Hoyran Deresi, Sücüllü Deresi, Yalvaç Deresi, Eğirdir (Hoyran) Gölü, Sücüllü Göleti, Hisarardı Göleti, Dedeçam Göleti, Çetince Göleti, Kördüler Göleti, Bağkonak Göleti” şeklinde sıralanmıştır.

Yalvaç'ta çeşitli toprak türlerinin oluşumunda “jeoloji, iklim, bitki örtüsü, ana kaya nitelikleri ve insan etkisi” etkili olmuştur. Bölgenin toprak nitelikleri incelenirken toprak türleri zonal, azonal topraklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Bölgenin büyük bir bölümü zonal topraklardan oluşmuştur. Gelişmiş bir profile sahip olan bölgedeki topraklar, toprağı meydana getiren aktif iklim ve vejetasyon koşullarına göre meydana gelen toprak türleridir. Bu topraklar ana madde, iklim ve röliye koşulları altında oluşmuştur. Bölgedeki zonal toprak çeşitleri şunlardır:

- Kestane rengi topraklar,
- Kireçsiz kahverengi topraklar,
- Kireçsiz kahverengi orman toprakları.

Azonal topraklar, devamlı taşınmaya ve erozyona bağlı kalacak şekilde oluşan topraklardır. Birikme ve aktarım neticesinde toprak yapısında horizonlar gelişmemiştir. Bölgedeki taşınmış toprakların bulunması bölgedeki tarım verimliliğini yükseltmiştir. Bilhassa alüvyon ovalar tarım bölgesi şeklinde kullanılmaktadır. Bölgedeki en önemli azonal toprak türü alüvyon topraklardır.

Yalvaç orman oranı açısından fakir bir bölgedir. Toplam orman varlığı yaklaşık 16.819. hektometrekaredir. Bu bölgenin 15.719 hektometrekaresi koru ormanıyken, 1.100 hektometrekarelik alan baltalık orman olarak geçmektedir.

Bölgede yer alan bitki türlerine “sedir, ardıç, meşe ağaçları karışık orman otsu bitkiler, çalı orman karışımı doğal örtüler, yüksek alanlarda çam türleri, maki, meralar, estuka, sulkata, geven, üzerlik, fermer” örnek olarak gösterilmektedir

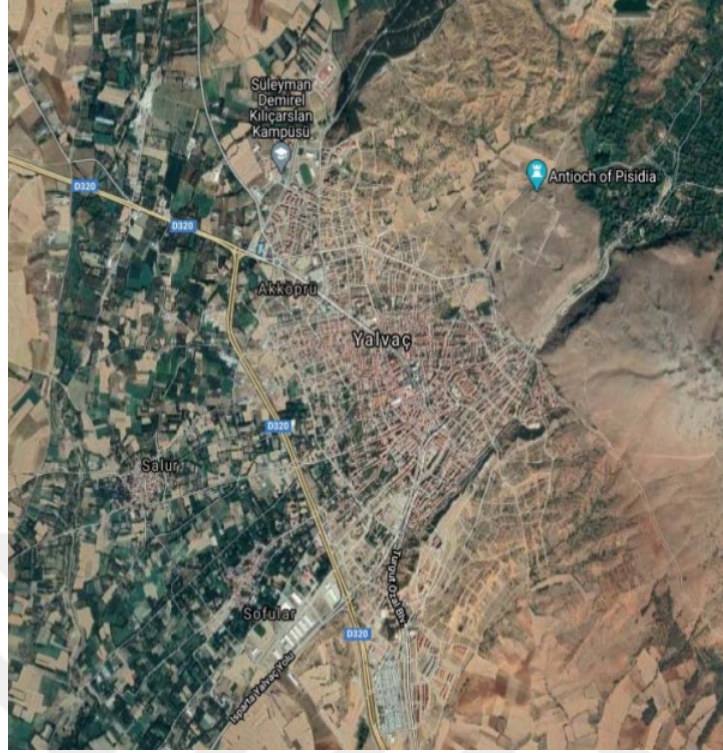
1.3. Yalvaç İlçesinin Beşerî Coğrafik Özellikleri

Yalvaç, Akdeniz bölgesinin batısında, göller yöresinin kuzeyinde bulunmaktadır. Isparta merkezinden sonra ilin en büyük ilçesi konumundadır. Şehrin 109 kilometre kuzeydoğusunda yer alıp, Antalya'ya 203, Konya'ya 150 kilometre uzaklıktadır. Yalvaç yaklaşık 1415 kilometrekarelik alanı kaplamaktadır. İlçenin ortalama olarak yüzde 41'i tarım alanı, yüzde 25'i orman, yüzde 24'ü yerleşim alanı, yüzde 7'si göl ve yüzde 3'ü çayır alanlarından meydana gelmektedir.

İlçe, konum olarak Sultan Dağları'nın eteklerinde yer almaktadır. Kuzeyinde Sultan Dağı, doğusunda Konya, batısında Afyonkarahisar, güneyinde Gelendost ve güneydoğusunda Şarkikaraağaç ilçeleriyle komşu durumdadır. Yalvaç'ta toplam 14 belde ve 25 köy yer almaktadır.

Şekil 1.6. Yalvaç İlçesi Konumu (<https://www.harita.gen.tr/ilce/415-ispirta-yalvac/> Erişim Tarihi: 21.01.2022)

Şekil 1.7. Yalvaç İlçesinin Uydu Görünümü (<https://yandex.com.tr/harita/>Erişim Tarihi:05.02.2022)

Yalvaç’ın 2021 yılındaki güncel nüfus miktarı 46.177 olarak belirlenmiştir (<https://www.nufusune.com/> Erişim Tarihi:12.01.2022).

Nüfusun dağılımına yaklaşım, farklı boyutlardan olabilmektedir. Bu dağılımda iklim, yer şekilleri, iklim, toprak gibi doğal etkenlerin tesiri önemli düzeydedir.

Bölgede nüfusun dağılımını etkileyen etkenler, “iş imkânları, yüzey şekilleri, tarım arazilerinin dağılışı, ulaşım ve su kaynakları” şeklinde belirtilmiştir. Bilhassa nüfus yoğunluğu bakımından kalabalık olan bölge “Hoyran ve Yalvaç Ovası” ve çevresidir Eğimin az olması, yükseltinin düşük olması, istihdam, tarım alanlarının çokluğu, sıcaklığın artması gibi etkenler nüfusun bu bölgelerde yoğunlaşmasına yol açmıştır.

Bölgenin aritmetik nüfus yoğunluğunda yıllar içindeki dalgalanmalar yaşanmıştır. 2021 yılında gerçekleşen nüfus sayımı sonucunda Yalvaç ilçesinin nüfusu 46.177 olarak belirlenirken, bölgenin aritmetik nüfus yoğunluğu 32 şeklinde hesaplanmıştır. Bölgenin tarımsal nüfus yoğunluğu ise 2021 yılında 98 olarak tespit edilmiştir (TUİK, <https://www.tuik.gov.tr/> Erişim Tarihi:05.01.2022).

1 ilçe merkezi, 13 belde ve 25 köyden oluşan Yalvaç'ta yerleşmeler şehir ve kır yerleşmeleri şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

Şehir yerleşmelerinde tarım harici işlevler, iktisadi işlevler, genel hizmet işlevleri tümüyle şehir yerleşmelerinin iş kaynaklarıdır.

Köy yerleşmelerinin nüfuslarına bakıldığında nüfusun 500 kişinin altında olan köyleri, “Akçaşar, Altıkapı, Bağlarbaşı, Çakırçal, Eğirler, Hisarardı, İleği, Kurusarı, Sağırköy, A.Tırtar, Celeptaş, Gökçeali, Taşevi, Yukarı Tırtar, Terziler, Kırkbaş ve Mısırlı” şeklinde sıralanmaktadır.

Yalvaç'ta halkın temel geçim kaynağı hayvancılık ve tarımdır. Bölgede tarım çalışmaları daha çok “Yalvaç ve Hoyran Ovası” çevresinde gerçekleştirilmektedir. Bilhassa “Hoyran Gölü”ne yakın olan köy ve beldelerde elmacılığa önem verilmektedir. Göle uzak bölgelerde ise tahıl ve üzümculük gelişmiştir.

Tablo 5’de Yalvaç’ta arazi kullanım verileri gösterilmiştir.

Tablo 1.5. Yalvaç’ta Arazinin Kullanım Şekli (Yalvaç İlçe Tarım Müdürlüğü, 2019
<https://isparta.tarimormman.gov.tr/Menu/18/Yalvac> Erişim Tarihi:05.01.2022)

Cinsi	Miktarı (ha)	Oranı %
Tarım Alanı	58 014	40.98
Çayır ve Mera Alanı	29 733	21
Orman-Funda Alanı	16 238	11.47
Yerleşim alanı	31 491	22.24
Su Alanları	6072	4.29
Toplam	141 538	1000

Tablo 1.6’da ise Yalvaç’ta ekili ve dikili bölgelerin ürünlere göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 1.6. Yalvaç’ta Ekili- Dikili Alanların Ürünlere Göre Dağılışı (Yalvaç İlçe Tarım Müdürlüğü, 2009 <https://isparta.tarimormman.gov.tr/Menu/18/Yalvac> Erişim Tarihi:05.01.2022)

Ürün Adı	Alanı ha.	%
Tahıl Tarımı	29 310	50.52
Sanayi Bitkileri	521	0.89
Bağcılık ve meyvecilik	4991	8.6
Sebze tarımı	528	0.91
Yem bitkileri	3023	5.2
Baklagiller	13 000	22.04
Yumrulu bitkiler	223	0.38
Kullanılmayan ve diğer	6418	11.48
Toplam	58 014	100

Yalvaç'taki önemli geçim kaynaklarından biri de hayvancılıktır. Dağlık alanlarda, ürün yetiştirmeyen bölümlerde, hayvancılık tarım faaliyetlerinin önüne geçmiştir. Hayvancılık, ilçede önemli bir geçim kaynağıdır. Son yıllarda hayvancılık yapan çiftçiler yeni yöntemlere başvurmaya başlamıştır.

Tablo 1.7'de ve Tablo 1.8'de bölgedeki büyükbaş hayvan ve küçükbaş hayvan varlığı hakkında bilgi verilmektedir.

Tablo 1.7. Yalvaç'ta Büyükbaş Hayvan Varlığı (TÜİK, Yalvaç İlçesi Hayvancılık İstatistikleri <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111> Erişim Tarihi:22.01.2022)

Hayvan Cinsi	Adet
Yerli Sığır	100
Melez Sığır	2278
Kültür Irkı	13 100
Manda	80
Toplam	15 558

Tablo 1.8. Yalvaç'ta Küçükbaş Hayvan Varlığı (TÜİK, Yalvaç İlçesi Hayvancılık İstatistikleri <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111> Erişim Tarihi:22.01.2022)

Hayvan Cinsi	Adet
Koyun	56 890
Keçi	7190
Toplam	64 080

Yalvaç'ta sanayi faaliyetlerinin başlangıcı çok eski dönemlere uzanmaktadır. Bölgede ilk sanayi faaliyetinin 1866'da Almanlar tarafından kurulan deri fabrikası olduğu belirtilmektedir. 1940'tan sonraki senelerde bez ve benzer kumaş dokuma alanları, 1970'ten sonra da 6-7 adet tuğla fabrikası kurulmuş ve halıcılık faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler dönemin koşulları gibi pek çok nedenden dolayı başarılı olamamışlardır.

Sanayi yönünden fazla gelişemeyen Yalvaç'ta başlıca sanayi faaliyetleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Deri Sanayi
- Tekstil ve Hazır Giyim Sanayi
- Metal Sanayi

- Un Sanayi
- Süt ve Mamulleri Sanayi

1.4. Yalvaç İlçesinin İsminin Kökeni

“Yalvaç” kelimesi geniş bir boyun, bir kişinin, bir işin ve bir bölgenin adı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Oğuzların Salur boyunun “Yalavaç” adında bir kolu bulunmaktadır.

“Yalvaç” kelimesinin kökeninin büyü yapan, büyücü anlamına gelen “yalvı, yelvi” sözcüğünden türediğini belirtenler de vardır. Ziya Gökalp de bu kelimenin bu şekilde türediğini düşünenler arasında bulunmaktadır.

“Ta budun tabgaç kağanka körti.

Yalabacı edgü sabı ötügi kelmez tiyin yayın süledim”

Orhun Abideleri’nde geçen bu yazıda kullanılan “yalabac” kelimesi elçi anlamında kullanılmaktadır.

İlçenin ismi, köylerde “Yalavaç, Yalaveç ve Yalvaç” şeklinde söylenmektedir. Ayrıca Çaka Beyin kardeşlerinden birinin adı “Yalavaç” tır. Cengiz Han’ın da elçilerinden birinin adı “Mahmut Yalvaç”tır. Yusuf Has Hacıp Kutadgu Bilig adlı eserinde “yalavaç” sözcüğünü elçi anlamında kullanmıştır.

Günümüzde Bulgaristan’daki Sofya ve Filibe şehirleri arasında “Yalovaç” adında bir köy bulunmaktaydı. Zaman içinde köyün adı değiştirildi.

Osmanlılar’da soy ağaçlarını hazırlayanlardan biri olan Mehmed Neşri, Ertuğrul Gazi’nin 20.kuşaktan atası olarak “Yalvaç” isminde birini göstermektedir.

Yalvaç bölgesini yöneten bir yöneticinin de adının “Yalvaç Bey” olduğu belirtilmektedir. Bu kişinin temsili minyatürü Topkapı Sarayı’nda sergilenmektedir. Özetlemek gerekirse “Yalvaç” sözcüğünün bir boy isminden geldiği kesin olarak bilinmektedir. Ayrıca bölgenin ismi, bölgede düzeni ve nizamı sağlayan kişinin bir elçi olmasından ve elçi sözcüğünü “yalavaç” kelimesini karşılamasından gelmektedir.

Doğum yeri tam olarak bilinmeyen Yalvaç Bey’in gerçek adı Tutuş Abdullah’tır. Medrese eğitimini Taşkent’te tamamlayan Abdullah, daha sonra Buhara’da dersler almıştır. Selçuklu döneminde Sultan Alpaslan’ın hizmetine girdikten sonra yine Sultan Alpaslan’ın akrabası olan Ayşe Balım ile evlenmiştir. Abdullah, birbiriyle savaşan boylar arasında barışı sağlamakla görevlendirilmiştir. Zaman içinde başka ülkelere elçi

(yalavaç) olarak gönderildikten sonra adı Yalvaç Bey olarak anılmaya başlanmıştır. Uzun yıllar elçilik yapan Yalvaç Bey'e bir süre sonra günümüzde Yalvaç ilçesi sınırları içinde bulunan bölge yerleşmesi için gösterildi.

“Yalavaç bey, din ve hukuk eğitime; çevre aşiretlerin kaynaşıp birleşmesine, barınmasına önem verdi. Beylik ve saltanat hevesine kapılmadı. Oğullarını da Öyle yetiştirdi. Üç asırdan sonra buralar, Hamitoğullarına bağlandı Çarşıdaki Devlethan Camii de o zaman yapıldı “(Kurucu, 2005, s.58).

Uzun yıllar bölgenin yöneticiliğini yapan Yalvaç Bey bölgeyi sosyal bir açıdan geliştirmiştir. Bölgenin iyi bir şekilde idare edilmesinden dolayı Sultan Kılıçarslan tarafından fermanla bölge Yalvaç Bey'e verilmiştir. Yalvaç Bey, din ve hukuk bakımından eğitimi, çevredeki aşiretlerin kaynaşmasını ve barınmasını önemsemiştir.

Yalvaç bölgesinde gerçekleştirilen tarih öncesi çalışmalar neticesinde pek çok yerleşim merkezi bulunmuştur. “*Teknepinar ve Kuyucak höyüklerinden*” ulaşılan seramikler, “*obsidyen ve çakmak taşından*” yapılan nesneler buralarda “*Geç Neolitik Çağ*” yerleşiminin varlığına işaret etmektedir. Yalvaç'ın Kalkolitik dönemin ispatı olarak “*Yarikkaya ve Kayadibi höyüklerinde*” dikkat çeken pişirilmiş topraklar bulunmaktadır.

Yalvaç Müzesi Müdürü Dr. Mehmet Taslialan tarafından gerçekleştirilen “*Yalvaç Tarihçesi*” adlı araştırmada yer alan açıklamalar bölgenin Tunç çağında da önemli bir yerleşim alanı olarak görülüğünü göstermektedir.

Uzun yıllar farklı medeniyetlerin hakimiyeti altında yaşayan Yalvaç, en fazla uzun bir süre Bizans İmparatorluğu egemenliğinde bulunmuştur. 1176 senesinde “*2.Kılıçarslan ile Bizans İmparatoru Komnenos*” arasında yapılan Miryofekalon Savaşı'yla beraber Yalvaç bir Türk yurdu haline gelmiştir. Oğuzların Emir boyu Yalvaç Bey liderliğinde bölgeye yerleşmiş ve bölge adını buradan almıştır. 1243 yılındaki Köseadağ Savaşı ile İlhanlı Devleti'nin hakimiyetine giren Yalvaç, 1280'de beylikler döneminin başlamasıyla Hamitoğulları sınırları içinde yer almışlardır. 1380 yılında 1.Murad zamanında Osmanlılar'a geçen bölge, 1840'ta Konya'ya ilçe olarak bağlanmıştır. Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle Yalvaç, Konya'dan ayrılıp Isparta'ya bağlanmıştır (Kurucu, 2005).

Görsel 1.2. Yalvaç Bey Minyatürü (Kurucu, 2005: 53)

2. BÖLÜM: KEÇE VE TARİHÇESİ

2.1. Keçenin Tanımı

Keçe, hayvansal liflerden olan yünün sıcaklık, nem, basınç altında, sabun, yağ gibi ürünlerin yardımıyla birbirlerine bağlanmalarını sağlayarak oluşturulan doku olarak tanımlanmaktadır. Türk el sanatlarının en eski yöntemlerinden biri olan “tepme keçecilik” Orta Asya’dan 11.yy’da batıya giden Türkler tarafından öteki sanatlarla beraber Anadolu’ya gelerek günümüze kadar taşınmıştır.

Yünün elle ya da makineler aracılığıyla atılarak çoğunlukla doğal yün renginin zeminde kullanıldığı, desenlerinse günümüzde boyalar renkli hale gelen keçeler ile meydana getirildiği belirtilmektedir. Desenlerde genellikle geometrik şekillerle beraber figürlü, doğa temalı motifler de tercih edilmektedir. Bazı uzmanlar keçenin tanımını şu şekilde yapmaktadır:

Keçeyle ilgili başka bir tanımlama ise şu şekildedir (Ergür, 2002):

“Ağır bir dinkleme ve yıkama sonucu doku yapısı kaybolan ve yüzeyinde düzgün bir hav tabakası oluşan, iki ya da daha çok katlı yünlü kumaşa keçe denilmektedir.”

Atölyelerde bölgelere has desen, renk, çeşitli motiflerle hazırlanan desenli ya da desensiz şekilde üretimi yapılan ürünlerden bazıları şu şekilde sıralanmıştır:

- Yaygı,
- Yolluk,
- Seccade,
- Yastık,
- Eğer Örtüleri,
- Çadır,
- Kepenek,
- Çizme,
- Çorap,
- Patik.

Bu yukarıda sıralanan ürünlerin yanı sıra Osmanlı’da külah denilen keçe başlıkların da üretildiğinden Şeyhi’nin 1485 yılında yazdığı mesnevisinde bahsedilmektedir (acikerisim.fsm.edu.tr, Erişim Tarihi:22.01.2022).

Türkler'in gündelik hayatında mühim bir yer tutan keçe kelimesi “*kidhiz, kidiz, kız, kiiz, kiyiz*” şeklinde isimlendirilmiştir. Başvurulan bu yöntemin ilk örnekleri Uygurlar zamanına ait örneklerle de rastlanmaktadır. Tepme keçe ya da fabrikasyon şeklinde üretilen keçe, koyun yünü haricinde, “*tavşan yünü, deve yünü, tiftik, keçi kılı*”yla da üretilmektedir (Özhekim, 2009: 124).

“*Kidhiz*” keçe yerine kullanılan, en eski ve en sık kullanılan bir Türk kültür sözcüğüdür. Bu sözcük, çeşitli Türk kültür çevresinde “*kidiz, kız, kiiz, kiyiz*” şekillerinde de kullanılmaktadır. Osmanlıca’da keçe yerine Farsça “*nemed*” kelimesi kullanılmıştır. Keçe sözcüğünün İngilizce karşılığı “*felt*”, Almanca karşılığı “*filz*”, Fransızca karşılığı “*feutre*” şeklindedir.

“*Türk Giyim ve Kuşam Süsleme Sözlüğü*” nde keçenin hangi alanlarda ne şekilde kullanıldığına dair bilgi verilmektedir (Gür, 2012: 1176).

Keçe, doğal yünün kuru olmayan ortamda farklı tekniklerle sıkıştırılmasıyla oluşan, Türk sanatının en eski dönemlerine kadar gitmektedir. İlk Türk devletlerinden biri olan Hunlar’a ait kurganlarda bulunan keçe örneklerinin yanında öteki binlerce eser bize o zamanlarda yaşayan toplumların sanat ve kültürleri, günlük yaşamda kullandıkları nesneler ve bu nesnelerin niteliklerine dair bilgi vermektedir (Begic, 2013: 42).

Özetle “Keçe, koyun, tavşan, deve gibi hayvanlardan yünleri ile tiftik keçisinin kıllarının sabun ve sıcak su yardımı ile oluşturularak, liflerin birbiri arasına girmesi ile elde edilen atkısız – çözgüsüz sıkıştırılarak oluşturulmuş tekstil örneğidir (Sevinç, B. Oyman, N R. <https://dergipark.org.tr>. Erişim Tarihi: 15.01.2022).

Orta Asya, Kafkaslar, Ortadoğu, Balkanlar ve Anadolu gibi birbirinden ayrı bölgelerde yaşamlarını sürdüren Türkler ’de vefat eden bir bireyi, halı, kilim ya da yünden bir ürün dokuma içinde aktarmak ve gömmek ilk dönemlerden itibaren devam eden bir gelenek olarak ifade edilmektedir. Cenazeyi nakletme geleneği günümüzde de pek fazla değişikliğe uğramamış, mezarın biçimi ve ölünün mezara defnedilmesi ise İslam’ın etkisiyle farklı bir durum oluşturmuştur. O dönemde kullanılan kurganlara günümüzdeki mezar haline gelmiş, mezara kefenle gömülme geleneği oluşmuştur. Türk gelenek göreneklerinde cenazenin keçe ya da yün ya da yünden üretilen bir dokuma içinde nakledilmesi keçe ya da halı ve kilim gibi dokuma ürünleriyle düzenlenmiş bir mezara defnedilmesi yünün muhafaza edici bir materyal olmasının

yanı sıra elde edildiği hayvana karşı hissedilen saygıdan dolayı olduğu ifade edilmiştir (Deniz, 2009: 4).

Eski dönemlerdeki cenaze defin işlemlerinde ölen kişinin pek çok maddi-manevi değeri olan eşyası da gün yüzüne çıkmaktadır. O dönemin kurganlarında masalar, yiyecekler, kaplar, keçe halı, başlık ve kıyafetler, silahlar, yastıklar bulunmaktadır (Çoruhlu, 2004: 244-268).

2.2. Keçenin Tarihçesi

Keçenin ilk defa ne şekilde yapıldığı ve hangi amaçla kullanıldığına dair belli veriler bulunmamasına rağmen “keçe” kullanımına ait en eski yazılı kaynak “Homeros’un İlyada” adlı eseridir. Bu destanda keçeyle ilgili şu bölüm geçmektedir.

“Eyi denenmiş ve deriden kenarlarla çevrelenmiş bir başlık onun şakaklarını taçlandırdı, içi yumuşak yünlü idi, dibine keçe döşenmişti” (Homeros, 2014,s.209)

Destanda geçen keçe başlığın “*Hitit kabartmalarında*” anlatılan Tanrıların ve soyluların başlıkları olma olasılığının çok yüksek olduğu belirtilmiştir. Daha sonra bu gibi başlıklar Frigyalılar’da da görülmüştür. Türklerin göçebe yaşam tarzlarının bir unsuru olarak gün yüzüne çıktığı düşünülmektedir. Soğuk iklimli sosyal yapılarda ısınma, sıcak iklim toplumlarda soğuk havayı sağlaması ve su geçirmezlik niteliğinden kaynaklı o zamanlardan beri hem saray hem toplumun seçtiği bir ürün olma niteliğini muhafaza etmiştir (Topbaş ve Seyirci, 1982: 127).

Orta Asya dediğiniz geniş toprak parçası Hazar ve Urallardan Çin seddine kadar, diğer tarafta Tibet’in yamaçlarından Sibirya’ya kadar uzanır. Bu topraklarda geçen yüzyıllar içinde birbirine zıt iki kültür ve sanatın geliştiği gözlenmektedir. Kuzeyde göçebe kültürü. Güneyde su kenarlarında ise yerleşmiş toplulukların çok taraflı uygarlıkları gelişmiştir.

Dünyanın her etnik çevresinde bulunan bir adet olmayan keçe, Türkler ’in gündelik hayatında çok önemli bir değer kazanmıştır. Keçeciliğin oluşması için, “hayvancılığın ve koyunculüğün gelişmiş olması ve keçeden yapılmış ev eşyaları ile giyimlerin doğuşunu gerektiren soğuk bir iklim ve hava durumunun var olması’na gerek duyulmaktadır. Orta Asya denilen bölge Çin seddinden Hazar Gölü’ne kadar, Tibet’ten Sibirya bölgesine kadar uzayan geniş bir bölgedir. Dokumalarda, keçelerde,

mızrak, bıçak, koşumlarda, eyerlerde, kılıç saplarında, maşrapa kulplarında ve gövdelerinde hemen her tarafta hayvan üslubunun etkileri figürlerine yer verilmiştir (Diyarbakirli, 1968: 66).

Göçebe yaşamı benimseyen Türkler hayvanları ve yaşam tarzları açısından yaylak ve kışlak arasında yaşamaya gerek duymaktadır. Bu yüzden taşınması kolay olan halı ve keçeler tercih edilmiştir (Oyman, 2016: 83).

Göçebe Türk toplumu eşyalarında tercih ettikleri süs unsurlarında natural doğal olarak yetiştirdikleri hayvanların yünlerinden faydalanmışlar ve birer el sanatı ürünü olan keçe, kilim, halı gibi ürünlerin imalatını kendi geleneksel teknikleriyle yapmışlardır (Ergenekon, 1993: 13).

Geleneksel tekniklerle oluşturulmuş ilk keçe örneklerine M.Ö. 3-4. Yüzyıllarda üretilen “*Pazırık kurganları*”nda rastlanmıştır. Bu örneklerde applike yöntemiyle desen verme işlemi yapılmıştır.

Hitit kabartmalarında yer alan Tanrılar’ın ve soyluların başlıklarına bakıldığında Mesnevi sikkeleriyle benzerlik gösterdiği belirtilmiştir. Hitit başlıklarının keçeden yapıldığı düşünülmektedir. Pazırık kurganları tekstil tarihi bakımından oldukça önem arz etmektedir. Keçelerde çoğunlukla “dağ keçisi, geyik, aslan gibi dağ motifleri” bulunmaktadır (Gür, 2012: 1173-1181).

Göktürk Devleti zamanında ise keçe yaygılar, hükümdarların tahta çıkışlarında kullanılmıştır. Hükümdarın kendisine bağlı beyler tarafından bir keçe üstünde havaya yükseltilmesiyle ve daha sonra güneşin döndüğü tarafta 9 defa, otağın çevresinde döndürme geleneği bulunmaktadır. Keçe Göktürkler döneminde yalnızca eşya şeklinde değil aynı zamanda bir devlet simgesi haline gelmiştir (Ergenekon, 1999: 18).

Anadolu’da yerleşik ve göçebe şekilde hayatlarını sürdüren Selçuklular’da da keçeler, “*çadır, eyer örtüleri, çizme, börk ve giyim kuşamda*” şeklinde kullanılmıştır. Bu zamanda tepme keçeden üretilen ve çoban kıyafeti olarak bilinen kepeneklere, soğuk havadan muhafaza amaçlı başlıklar da eklenmiştir. Yine bu zamanda keçe kıyafetlerinin üstüne motifler eklenmiş ve bu alanda en önemli üretim yeri Konya şehri olmuştur. Selçuklular zamanındaki ahilik teşkilatı yerini Osmanlı dönemindeki lonca kurumuna bırakmış ve bu loncalarda da Keçecilik yapılmıştır.

Osmanlı zamanında keçe, genellikle başlıklar için kullanılmıştır. Keçeden yapılan başlık şekline göre o kişinin rütbesi hakkında bilgi vermektedir. Çoğunlukla

genişliği yüksekliğinden fazla olan, keçeden klahın üstüne 4-5 cm eninde bez sarılarak elde edilen başlıklardır. Bu başlıklar, Osmanlı döneminde yüksek statülü bireyler tarafından kullanılmıştır. Toplum kesimi ise, keçe klahlarını abani ya da yemeni denilen kumaşlarla sarmışlardır. Osmanlı zamanında yüksek statülü kimselerin ve halk kesiminin kullandığı bu keçe başlıklar haricinde dini grupların taktıkları başlıklar da ayrı bir nitelik taşımaktadır. Etraflarında çoğunlukla yeşil rengi bulunan ve farklı formlarda üretilen bu hususi başlıkların bazı çeşitlerinde tepme keçe yöntemi kullanılmıştır. Osmanlı'nın yeniçeri askerleri, beyaz keçeden üretilen “skf ya da börk” denilen başlıkları kullanmışlardır. Ortalama 45 cm yüksekliğindeki börk, arkaya doğru uzanan parçasıyla yeniçerilerin sembolü olan mühim bir başlık olmuştur. Yeniçeriler tarafından kullanılan bu keçe başlıklar aynı anda kendi aralarında da farklılık göstermiştir.

Osmanlı'da 2.Bayezıt döneminde 19 tane ünlü halı ustası bulunmaktaydı. Süleymaniye Camisi için sipariş edilen halılarla bu ustalar ilgilenmiştir. Yine 3.Mehmet döneminde aynı şekilde ustalar halıcılığı ileri seviyeye çıkarmışlardır. 18.yüzyılın sonlarına gelindiğinde halıcılar için bir kurum oluşturulmuş ve adına “Keeciyan-ı Hassa” denilmiştir. İsminden dolayı bu dönemde keçe üretimine önem verildiği düşünmektedir (Aslanapa, 1999: 23-26).

Sağ (2009) eserinde genel olarak Türk estetiğinin oluşumuyla ilgili şunları söylemiştir:

“Türk estetiğinin cereyan ettiği her olay, aynı zamanda Türk kültürünün oluşumunda Türk kimliğinin yansımalarını içeren bir özelliğe ve bu hliyle de bir öneme sahiptir.”

Pazırık halısıyla beraber aynı kurgandan çıkan ve M.. Yzyıllarla tarihlendirilen keçe üzerine applike bir duvar örtüsünde de yer almaktadır (Bkz. Görsel 2.1). Yine Pazırık buluntuları arasındaki bir keçe kalıntısı üzerinde de geyik parçalayan bir söylence hayvanı betimlenmiştir (Bkz. Görsel 2.2) (Tekçe, 1993: 109).

Görsel 2.1. Yarı aslan yarı insan İskit görüntüsü (Tekçe, 1993: 110)

Görsel 2.2. Hunlar dönemine ait deri aplike ile süslenmiş ve Pazırık Kurganından çıkarılmış keçe yaygı kalıntısı (Tekçe, 1993: 111)

“Leningrad Hermitage müzesinde sergilenen Pazırık kurganlarından çıkartılan eserler arasında, halı dışında kumaş, renkli keçe, aplike örtüler, hayvan ve bitki desenli tekstil ürünleri vardır. Kurgandaki atların bazılarında maske vardır. Eyer takımları ve atların kulaklarında Ön-Türk boy damgaları ve keçe üzerine ince ve renkli deriler yapıştırmak suretiyle süslenen bir grup tekstil işleri tamamıyla orijinal Hun üslubunu yansıtmaktadır” (Oyman ve Derebaşı, 2016: 29-54).

Görsel 2.3. Pazırık Halısı (<https://bpakman.wordpress.com/turk-dunyasi/>)

Göçebe yaşam tarzını benimseyerek Orta Asya bozkırlarında yaşayan Türkler Yaşam şekillerinin doğal bir parçası olarak keçeden çadırlarıyla zorlu soğuk hava şartlarına uyum sağlamışlar ve korunmuşlardır. Keçe korumanın yanı sıra, iç mekân eşyaları olarak süsleyerek kullanılmıştır. Tüm bunlarla beraber keçe giyim kuşam eşyası olmasının yanı sıra atlarının eyer örtülerini başta olmak üzere farklı bölümlerinde kullanmışlardır. Türkler ölümden sonra da keçeyi kullanmaya devam etmişler ve mezar odalarını keçeyle kaplamışlardır. Tahta çıkma törenlerin dede keçeden istifade etmişlerdir. Türkler yaşamlarının her alanında keçeyi özgünce kullanmışlardır. Keçe için gerekli olan yünü de yaşamlarının içinde olan hayvanlarından karşılamışlardır.

2.3. Keçenin Yapımı

Keçe, genel bir isim olmakla beraber yapımı ve desen oluşturma aşamalarında bazı farklılıklar sergilemektedir. Keçe oluşumunu dört bölüme ayırabiliriz. Deseni yapım sırasında oluşturma bunlardan ilkidir, tepme keçe bu grupta bulunmaktadır. Bir diğeri teknik applike ile desen oluşturmaktır. İşleme tekniği ile desen diğeri bir tekniktir. Kuru yün elyafıyla da desen oluşturma dördüncü tekniktir. Bu bölümde geleneksel keçe yapımından bahsedilmektedir.

2.3.1. Tepme Keçe Üretimi

Tepme keçe ürünleri desenli ve desensiz şekilde üretilmektedir. Desenli tepme keçe imalatında desen hazırlama işlemleri haricinde kullanılan bütün işlemler desensiz türleriyle aynı işlem sırasını izlemektedir.

2.3.2. Desenli Tepme Keçe Üretimi

Desenli tepme keçe üretiminde keçeleştirme ve birleştirme faaliyetleri iki aşamadan oluşmaktadır. Bu işlemlerin öncesinde yünün hazırlanması ve desenlerin hazırlanması olmak üzere iki ön aşama bulunmaktadır.

3. BÖLÜM: YALVAÇ YER YAYGILARININ UYGULAMALARI

3.1. Gencer Kondal'ın Ailesi ve Atölyesi

Keçe üretiminin günümüzdeki en bilinen ustalarından biri olan Gencer Kondal 1971 yılında Yalvaç'ta doğmuştur. Lise mezunu olan Kondal evli bir şekilde yaşamını sürdürmektedir. Keçecilik sanatını babası Hasan Hüseyin Kondal'dan onun da kendi dayısından öğrendiğini aktaran Gencer Kondal, ilkokula giderken tatil dönemlerinde babasının yanında çalışarak keçeciliğe başlamakta ve yaklaşık 40 yıldır keçecilikle uğraşmaktadır. Babadan oğula geleneksel öğreti tekniğiyle öğrendiği kültürel belleği devam ettirmekte, kendi öğrendiklerini de kızı Emine Kondal'a aktarmayı hedeflemektedir.

1975 yılında Yalvaç merkezde Hürriyet Caddesi'nde 30 tane keçe esnafı ile beraber Gencer Kondal'ın babası Hasan Hüseyin Kondal'ında burada 17 metre karelik dükkânı olduğunu, şu anda Yalvaç'ta kendisinin tek kaldığını bildirmektedir. Gencer Kondal'ın atölyesi üç kat ve bir asma kattan meydana gelmektedir. Zemin kat depo olarak kullanılmaktadır.

Görsel 3.1. Zemin Kat Depo Girişi (Mine Dağdeviren, 04.03.2019)

Atölyenin giriş katında dövme ve tepme makinesi bulunmakta ve üretime uygun olan bazı çalışmalar burada yapılmakta ve pazarlanmaktadır.

Görsel 3.2. Tepme Makinesi (Mine Dağdeviren,14.07.2020)

Görsel 3.3. Dövme Makinesi (Mine Dağdeviren,17.07.2020)

Görsel 3.4. Giriş Kat Mağaza Sergi Salonu (Mehmet Fatih Dağdeviren,04.03.2019)

Görsel 3.5. Giriş Kat Mağaza İmalat Salonu (Mine Dağdeviren,04.03.2019)

Görsel 3.6. Giriş Kat Mağaza İmalat Salonu (Mehmet Fatih Dağdeviren, 04.03.2019)

Asma katta yer yaygıları gibi büyük hacimli keçeler hazırlanıp tepme işlemine geçilir.

Görsel 3.7. Asma Kat Mağaza İmalat Salonu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,14.07.2020)

Görsel 3.8. Asma Kat Mağaza İmalat Salonu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Üçüncü katta ise yün atma, tarama, fitil yapmak ve ince keçe yüzey oluşturmakta kullanılan dört ana makine bulunmakta ve bir bölümde yün deposu olarak kullanılmaktadır.

Görsel 3.9. Üçüncü Kat Yün Atma Makinesi (Mine Dağdeviren,04.03.2019)

Görsel 3.10. Üçüncü Kat Yün Tarak Makinesi (Mine Dağdeviren,17.07.2020)

Görsel 3.11. Üçüncü Kat Fıtil Yapma Makinesi (Mine Dağdeviren,04.03.2019)

Görsel 3.12. Üçüncü Kat İnce Keçe Yüzey Oluşturma Makinesi (Mine Dağdeviren, 04.03.2019)

Görsel 3.13. Üçüncü Kat (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020)

Görsel 3.14. Gencer Kondal Atölyesi, Dıştan Görünüş (Mine Dağdeviren, 04.03.2019)

Görsel 3.15. Gencer Kondal, Babası Hasan Hüseyin Kondal ile (Gencer Kondal Arşivi)

Gencer Kondal yün kırkımlarından itibaren gerçekleşen toplanan yünlerden kepenek ve yer yaygısı üretimini gerçekleştirmektedir.

Kondal, Keçeciliğin geçerli olduğu zamanlarda, babasının çalıştığı dönemlerde itibarlı bir meslek olduğunu, kazançlı bir iş olduğu için ailelerin kızlarını keçecilere vermek istediğini ifade etmektedir. Keçe işinin hazırda bulunan atölyelerin yanı sıra “*seyyar keçecilik*” denen gruplarında üretimde belli bir yer sahibi olduklarını belirtmiştir. Seyyar keçecilerin çalışma sistemini kısaca şöyle anlatmıştır.

“Keçe işi o kadar çokmuş ki, Yalvaç’ta Seyyar Keçeciler varmış. Hasırlarını, yay ve tokmaklarını alıp, ikişer üçer kişilik guruplar halinde hayvancılık yapılan köylere giderlermiş. Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesi’nde özellikle Burdur, Afyon, Konya yöresinde kırkım zamanında sürü sahiplerinin evlerinde yün atar, desen yayıp keçe yaparlarmış. Bu işi yapan en az yirmi grup varmış. Grupta bir usta, bir kalfa ve yardımcıları bulunurmuş. Kırkım zamanı olan Ağustos-Eylül-Ekim aylarında giderlermiş. 2-3 ay çalışıp kazançlarını bir yıl yerlermiş. Eskiden Antalya’da yılda iki kırkım olurmuş. İşler çoksa kırkım bazen aralık ayına kadar devam edermiş.”

Seyyar keçeciler, hayvancılığın ve keçeye olan gereksinimin gittikçe azalması yüzünden zamanla yok olup gitmiştir. Eskiden beri üretimi yapılan yer yaygılarının mavi, kırmızı ve siyah beyaz olmak üzere ağırlıklı olarak dört renk kullanıldığını söyleyen Kondal, 40 yıl önce babasından aynı renkleri kullandığını belirtmiştir. 1970 yılında babası Hasan Hüseyin Kondal atölyeye tepme makinesi almıştır. *“Geçmişte tepme ve pişirme işlemleri beden gücüyle yapılırken, günümüzde makinelerle gerçekleştirilmektedir.”* sözüyle tepme makinesinin keçe oluşturulmasında getirdiği kolaylığı ifade etmiştir.

Keçe ürünlerinde bir taraftan babasından öğrendiği geleneksel motifleri kullanırken, diğer taraftan keçeye merak saranlarla uygulamalı olarak çalışmakta ve onların talebine uygun motiflerle de keçe üretimi yapmaktadır. Yalvaç yöresinde kullanılan geleneksel motifler şu şekilde sıralanmaktadır:

Koç boynuzu,	Çene,
Yıldız,	Kulak,
Tren yolu,	Kıvrıma,
Tavan alası,	Koyun gözü,
Ayı kulağı,	Zincir,
Kuzu kulağı,	Zini,
Üçleme,	Gül,
Dörtleme,	Kanat ucu,
Kesme,	Saz,
Baklava,	Lamba,
Kaz ayağı,	İkilime,
Kartal kanadı,	Sığır sidiği,

Kilim,
Çimen,

Benek,
Kırma,

Kullanılan motiflerin doğadan ve yaşamdan benzetme aracılığıyla tanımlandığı görülmektedir.

Görsel 3.16. Gencer Kondal Atölyede Çalışırken (Gencer Kondal Arşivi)

Görsel 3.17. Gencer Kodal'ın Babası ve Yardımcıları Atölyede Çalışırken (Gencer Kondal Arşivi)

Geçmişte köylülerin keçe yaptırmak için yünlerini kendileri getirip sipariş verdikleri, üretimin işçilik ücreti ile gerçekleştiği belirtilmektedir. Bugüne bakıldığında bu yöntemde değişikliğe gidildiği görülmektedir. Gencer Kondal, üreteceği ürünler için keçelik yünleri civar köy ve illerden toplayarak satın almakta ve bu topladığı yünlerin yıkanmasını Simav'da sıcak su ile yapmaktadır. Toplanan yünlerin bir bölümünü son yıllarda keçeye merak salan insanların isteği üzerine renklendirip rulo yapılarak satılmaktadır. Kondal, yünün doğal rengi olan kahverengi,

siyah ve beyaz renklerin yanında kimyasal boyalarla sarı, mavi, yeşil, kırmızı gibi renkler kullanmaktadır.

Boyar madde olarak doğal boya kullanmadıklarını, sentetik boya kullandıklarını bununda gelen talep göre belirlendiğini, öğleki talep modası olduğunu belirtmiştir. 3-4 sene önce pastel renklerin tercih edildiğini ama şimdi canlı ve parlak renkler istendiğini doğal boyanın maliyetinin de sentetik boya ile karşılaştırıldığında neredeyse beş katına mal olduğunu bununda satışlarda sıkıntı oluşturduğunu ayrıca dahada önemlisi doğal boyanın kıymetini bilen az olduğunu bilinmediğini, soluk mat diye nitelendirildiğini söylemektedir (Aydın, Dağdeviren, 2019). Talebe göre renk sayısını çoğalttığı gözlenmiştir.

Yünlerin kırkım sonrası satın alınıp keçe yapmaya hazır hale getirilmesinden sonra Kondal, Yalvaç'ta eskiden Keçecilik yapıp atölyesini kapatmak zorunda kalan ustaları da yanında üretim süresince çalıştırmaktadır.

Ayrıca Yalvaç dışından da işçiler getirtmekte ve keçelik yünlerin büyük bir kısmıyla kepenek üretmekte ve daha sonra pazarlamaktadır. Böylece birçok kişiye istihdam sağlamaktadır. Keçede kullanılamayacak kalitede yünleri ise, yatak, battaniye ve halı üreten işletmelere satarak değerlendirmektedir.

Görsel 3.18. Gencer Kondal Atölyesinde sipariş üzerine üretilen farklı desende yer yaygısı (Gencer Kondal Arşivi)

Görsel 3.19. Gencer Kondal Atölyesinde sipariş üzerine üretilen farklı desende yer yaygısı (Gencer Kondal Arşivi)

3.2. Yalvaç Keçe Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

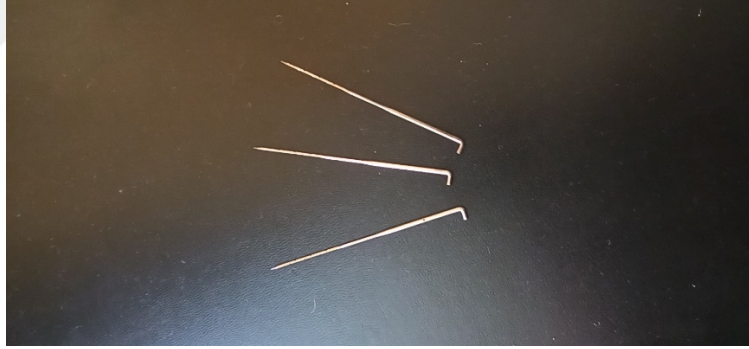
Keçecilik sanatı ile estetik ve kullanışlı ürünler oluşturmak isteyenlerin, ilk başta keçe yapımında kullanılacak araç ve gereçleri temin etmesi gerekmektedir. Keçe, bu listenin başında yer alıyor. Fakat bu konuda keçelerin farklı kalite ve özelliklere sahip olduğunun unutulmaması gerekmektedir. Bu nedenle de üretilmek istenilen ürüne uygun keçe türünün iyi seçilmesine dikkat edilmelidir. Örneğin ince ya da kalın keçe kullanacaksanız alınacak keçenin düz şerit şeklinde olması önem arz etmektedir. Tepme keçe yapımı ve sanatsal dekoratif keçe yapımının yolları birçok yerde kesişmektedir. Dolayısıyla kullanılan birçok araç gereç ortak olmaktadır. Keçe yapımında kullanılan araç ve gereçler şunlardır:

Yün keçe: Üretmeyi düşündüğünüz ürüne göre ince, kalın veya yün keçeye gereksinim duyulmaktadır. Yapmak istediğiniz ürünü ve renklerini yün almadan belirlenmesi üretim yapmak isteyenlere kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca yapmak istediğiniz üründe ne kadar keçe kullanılacağını önceden belirlenmesi önerilmektedir. Böylece keçenin yetmediği durumlarda sonradan alınacak keçede aynı renk olsa bile ton farklılıkları yaşanabilmektedir.

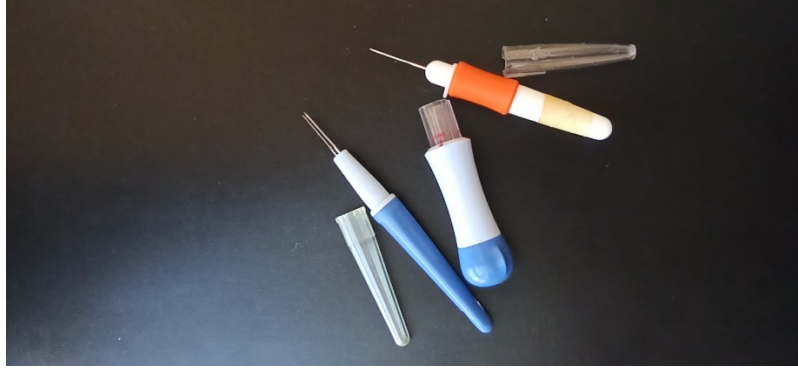
Görsel 3.20. Gencer Kondal Atölyesinden Yün Keçeler (Mehmet Fatih Dağdeviren,04.03.2019)

Keçe İğnesi: Yün keçe kullanarak yapılacak işlemlerde keçe liflerinin birbirine geçmesi için en az 1 tane keçe iğnesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Görsel 3.21. Keçe İğnesi (Mine Dağdeviren,11.02.2022)

Çoklu İğne Aparatı: Geniş yüzeylerde çalışma yapılacaksa çoklu keçe iğne aparatı kullanmanın işinizi daha kısa sürede bitirmesine imkân tanıyacağı belirtilmektedir. Ayrıca çoklu iğne aparatının kullanımında daima dik kullanmaya özen gösterilmelidir. Buna dikkat edilmezse aparat içindeki tüm iğnelerin kırılma riski bulunmaktadır.

Görsel 3.22. Çoklu İğne Aparatı (Mine Dağdeviren, 11.02.2022)

Keçe fırçası: Geniş yüzeyde yapılacak çalışmalarda diğer bir önemli malzeme ise keçe fırçasıdır.

Görsel 3.23. Keçe Fırçası (Mine Dağdeviren, 11.02.2022)

Keçe Makası: İnce ya da kalın keçe ile bir üretim yapılacaksa makas da keçe üretiminde kullanılacak araç ve gereçler listesinde yer almaktadır. Günümüzde kullanımı kolay olan keçe ruleti çoğunlukla tercih edilmektedir.

Görsel 3.24. Keçe Makası-Ruleti (hobitu.com/kece-makasi, Erişim Tarihi 05.02.2022)

Askı: Yaş dut dalının “U” biçimine getirilerek duvara tutturulmuş şeklidir. Bu askının uç bölümüne yay bağlanmaktadır.

Basta: Makasla kesilerek nakış yapımında kullanılan, 3 mm kalınlığında boyalı ham keçe basta olarak adlandırılmaktadır.

Boya: Nakışların içerisini doldurmak amacıyla kullanılan boyanmış ve kabartılmış renkli yünlerdir. Sentetik olanları da bulunmaktadır.

Fitle: Nakış yapmada kullanılmak üzere bastadan kesilmiş düz, ya da bir-iki kenarı zikzaklı şeritlerdir.

Kiriş: Hayvan bağırsağından yapılarak yaya gerilen ip şeklinde tanımlanmaktadır.

Life: Yünün serildiği Amerikan bezi.

Sepki: Beş ya da altı parmaklı el biçiminde, nar ağacı veya nehir kenarlarında yetişen “*ılgın*” bitkisinin çöpünden üretilmiş alet olarak tanımlanmaktadır.

Görsel 3.25. Çubuk, Çırpı, Saçkı, Saçgı (Mine Dağdeviren, 11.02.2022)

Yay: Kirişin gerildiği ağaca yay denilmektedir.

Tokmak: Yünü kabartmak için kirişe vurulan, annep ağacından yapılmış saplı ve top başlı alet olarak bilinmektedir.

Görsel 3.26. Hallaç Yayı ve Hallaç Tokmağı (<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/hallaclikla-gecen-bir-omur-/1650552#> Erişim Tarihi:09.04.2022)

Sabun: Doğal zeytinyağlı el yapımı sabun kullanılmaktadır.

Görsel 3.27. Sabun (Mine Dağdeviren, 16.07.2020)

Rende: Sabun sürmek için kullanılmaktadır.

Metre: Ayak, el ve parmaklarda ölçü olarak kullanılmaktadır.

Kazan: Boya için kullanılmaktadır

Yanbaş değneği: Serilen yünlerin kaldırmakta yardımcı olarak kullanılır.

Kırkım makası: Tüy ve yünün kesilmesine imkân tanıyan alet.

Görsel 3.28. Kırkım Makası (Mine Dağdeviren,16.07.2020)

Makine: Tarak ve yün atma makinelerinden önce kullanılmıştır. Ahşaptan yapılmış demir tırnaklı, el ile çalışan demir tırnaklı, sürtme ile elyafı birbirinden ayıran basit araç.

Görsel 3.29. Makine (<https://www.sahibinden.com/listing/ikinci-el-ve-sifir-alisveris-ev-dekorasyon-el-isi-sanat-yun-ditme-makinasi-giresun-bulancak-918485551/detail>, Erişim Tarihi: 09.04.2022)

Tarak Makinesi: Parça parça birleşik olan yün elyafını, üzeri metal tellerle kaplı silindirlerden oluşan ve bu silindirler arasında taraklama işlemi ile yünün ayrıştırılma işinin yapıldığı makinedir.

Görsel 3.30. Tarak Makinesi (Mine Dağdeviren 16.07.2020)

Keçe yapımında kullanılan diğer araç ve gereçlerin görselleri aşağıda sıralanmaktadır.

Görsel 3.31. Hasır Çulu (Mine Dağdeviren 16.07.2020)

Görsel 3.32. Kalıp İp (Mine Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.33. Kalıp Sırığı (Mine Dağdeviren 16.07.2020)

Görsel 3.34. Kalıp (Mine Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.35. Ibrik (Mine Dağdeviren,16.07.2020)

3.3. Yalvaç Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları

Bir yıl içerisinde iki kere olmak üzere Keçenin yapım hammaddesi olan yün, nisan ayında yaylalarda, eylül ayında da Antalya ve civarında kırılmaktadır.

Görsel 3.36. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 1 (Gencer Kondal Arşivi)

Keçe yapımı için kullanılan, bölgede yetiştirilen koyun türleri genellikle Pırık, Kuyruklu, Karabaş ve Merinos olarak bilinir. Hammadde olarak kullanılan yün, Antalya bölgesi, Burdur ili çevresi ve Isparta köylerine gidilerek, gerekse isteyenlerin kendilerinin getirmesiyle alınmaktadır.

Görsel 3.37. Keçe Yer Yagısı Yapım Aşamaları 2 (Mine Dağdeviren, 26.07.2022)

Yün'e uygulanacak ilk işlem keçe yapımına uygun olanların seçiminin yapılmasıdır. Yünler serilerek ince tellileri (hayvanın karın bölgesinde olanlar) yani keçeye uygun olanlar ayrılır.

Görsel 3.38. Keçe Yer Yagısı Yapım Aşamaları 3(Gencer Kondal Arşivi)

Keçeye uygun olmayan kalın telliler iplik üretimi için satılır. Keçeye uygun olarak nitelendirilip ayrılan yünler, pislik, yabancı maddelerden ve pıtraklarından elle ve makas yardımıyla ayıklanıp temizlenir. Bu işleme “**ayıklama**” denmektedir. Ayıklanan yünler havuz sistemi kurulmasıyla yıkanır ve kurutulur.

Görsel 3.39. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 4 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Uygun yünün seçilmesi, kaba kirlerinden ayıklanması, yıkanıp temizlenmesi ve kurutulmasından sonra keçenin hammaddesi olan yün ustanın emeği ile keçe olmaya hazır hale gelmiştir.

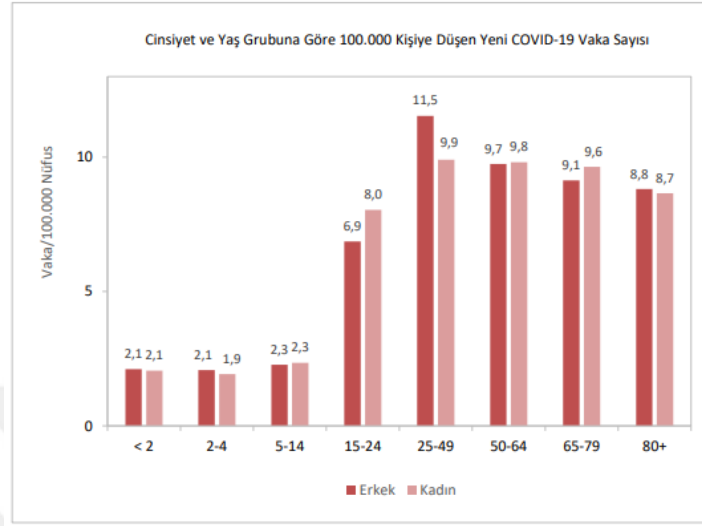
13.07.2020 tarihinde tez konum olan Yalvaç tepme keçe yer yaygılarının uygulamalarını yapmak üzere Ukbe T. Dağdeviren'le beraber Yalvaç gittim.

Görsel 3.40. 13.07.2020 Yalvaç İlçe Girişi (Mine Dağdeviren, 13.07.2020)

Mevcut olan Covid 19 salgını, vakaların ileri yaş grubunda yüksek görülmesinden dolayı, maalesef eski keçe ustalarıyla görüşmeme imkân sağlamamıştır.

Tablo 3.1. COVID-19 Haftalık Durum Raporu, 13/07/2020 – 19/07/2020, Türkiye
(https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/38020/0/covid-19-haftalik-durum-raporu---29-haftapdf.pdf?_tag1=E21584E626A96E22B2BAA81BA90E195CBC9CBD0B, Erişim Tarihi.13.01.2022)

Gencer Konda’lın zengin tecrübe ve bilgisi, şartları neredeyse olanaksızlaştıran covid 19 salgınına göre titiz çalışması, amaçlanan Yalvaçta kullanılan en eski ve klasik sayılan desenlerin çalışılmasına imkân vermiştir. Klasik desenlerin kullanıldığı 20 adet keçe yer yaygısının, desen planları Gencer Kondal tarafından tayin edilip, yünler keçe yer yaygısı olma sürecinde farklı bir aşamaya taşınmıştır.

Kurutma işlemi tamamlanan yün tarak makinesine girer. Daha önceki dönemlerde el gücüyle yapılmakta olan “**ditme**” ve “**hallaç yayı**” ile “**atma**” işinin hepsi bir arada olarak yapılır.

Görsel 3.41. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 5 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Görsel 3.42. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 6 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Yün, Keçe yapımına hazır hale getirilir. Keçeye çekme payı %30 oranında düşünülüp fazladan pay konularak desen yerleştirilmesi planlanmalıdır. Bitmiş yer

yaygısının 10cm ila 15 cm arsında opsiyon payı kabaca hesaplanabilir. Keçe yapım işlemi hasırların yere döşenmesiyle başlamaktadır. Eskiden saz hasır bilinen doğal hasır kullanılırken, günümüzde plastik hasırlar daha fazla tercih edilmektedir.

Görsel 3.43. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 7 (Mine Dağdeviren 16.07.2020)

Keçeye verilecek desene “**Naaş**” denir. Naaş’ın hasır da oluşturulmasına “**Naaş Döşeme**” adı verilmektedir. Naaş döşeme, Yalvaç keçelerinin geleneksel renkleri olan mavi, kırmızı, siyah ve beyazla yapılmaktadır.

Görsel 3.44. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 8 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020)

Mavi ve kırmızı renklere boyanmış 0,5-0.7cm kalınlığındaki keçeler, 1,5 cm genişliğinde şeritler halinde kesilir. Deseni oluşturacak bu şeritlere “**Kolan**” denmektedir.

Görsel 3.45. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 9 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 14.07.2020)

Kalıp adı verilen hasırların üzerine kolanlar, naaş özellik ve renklerine göre döşenir.

Görsel 3.46. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 10(Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)

Naaş döşemede kullanılan kolanların yerleştirilmesinde hasırın kendi dokumasına ait olan enine ve boyuna dokuma özellikleri yardımcı olduğu gibi, genel hatları belirlemede adımlamak, karışlamak, parmak enliliği ölçüleri de kullanılır.

Görsel 3.47. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 11 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)

Desenin kalıp üzerine naaş döşeme işi bittikten sonra soğuk suyla hafif ıslatılarak, üzerine dökülecek yünün daha hızlı yapışmasına olanak sağlanır. Yapılacak yer yaygısının ölçülerine göre yün miktarı da değişmektedir.150cm eni,

2,25m boyu olan yer yaygısında 8 kg yün kullanılmaktadır. 140cm eni 2,5m boyu olan yer yaygısında 8kg yün kullanılırsa yaygının kalınlığı 0,5cm ile 1cm arasında olmaktadır. 10kg yün kullanıldığında ise 1cm ile 1,5 cm arasında olmaktadır. 140cm eni 3 m boyu olan yer yaygısına 12kg yün kullanılmaktadır. 140cm eni 3,5 m boyu olan yer yaygısına 14kg yün kullanılmaktadır. Hazırlanmış olan koleksiyonda yer yaygılarını boyları 150 cm enleri 1 m'dir. 2 ila 2,5kg arasında yün kullanılmıştır.

Görsel 3.48. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 12 (Mine Dağdeviren14.07.2020)

Yün tartılıp, çırpı adı verilen bir alet yardımı ile naaşın üstüne aynı kalınlıkta ve yükseklikte olacak şekilde 4/1olarak saçılır. Bu yapılan işleme “**dökme**” adı verilmektedir.

Görsel 3.49. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 13 (Mine Dağdeviren, 14.07.2020)

Çırpısını keçe ustası kendi hazırlamaktadır. Çırpı ergen (Kızılcık) ağacından yapılmaktadır.

Görsel 3.50. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 14 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)

4\1 dökülen yünün çırpı yardımıyla her yerine aynı oranda yün dağılımı için yapılan hafif dokunuşlarla yerleştirmeye “**Bastırma**” denilmektedir. Bastırma işlemiyle düzeltilen yün, ılık suyla ıslatılır. “**Sulama**” adı verilen bu işlem bir süpürge ve ibrik yardımıyla yapıldığı gibi direk ustanın eliyle saçarak da yapılmaktadır.

Görsel 3.51. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 15 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)

Yünün kalanı, çırpı ile tekrar üstüne serilir. Bütün yün serme işlemi bittikten sonra orta kısmı biraz fazla yün dökerek hafif bir yükselti oluşturulur. Kullanımda en hızlı eskimeye yatkın bölge olduğu için biraz kalın yapılmaya dikkat edilir.

Görsel 3.52. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 16 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,17.07.2020)

Ilık su ile sulama işlemi tekrarlanarak yün saçma işlemi bitirilmiştir.

Görsel 3.53. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 17 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)

Yünler “Sırık” adı verilen 6-7 cm çapında 1,5m boyunda sopa ile hasırın ilk dürüm yerine konarak en az 2 kişinin beraber hareket etmesiyle, kaydırma yapmadan sarılır. Bu işleme “**Dürme**” adı verilmektedir.

Görsel 3.54. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 18 (Mine Dağdeviren 15.07.2020)

Görsel 3.55. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 19 (Mine Dağdeviren 15.07.2020)

Dövme işleminde dürülen keçenin merkezinde kalan sıruk yapımı için pelit ağacı tercih edilmektedir.

Görsel 3.56. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 20 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.57. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 21 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

12-15 m kadar olan mesafe de hasıra dürülmüş yer yaygıları, rulo çevrilerek 4 tur yuvarlayarak gidilip gelinir, daha sonra bu işlem bir kaktırma bir diz vurma şekli ile 2 tur daha yapılır. Kaydırma yapmamaya özen gösterilerek toplam 6 tur bağlanmamış hasıra sarılmış keçeler çevrilir.

Görsel 3.58. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 22 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Rulonun dışına tekrar bir kalıp (hasır) sıkıca sarılır ve “dürme kalıp ipi” ile bağlanır.

Görsel 3.59. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 23 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,15.07.2020)

Görsel 3.60. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 28 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)

Bağlama çift kişi ile yapılmaktadır. Önce bir tarafı sonra diğer tarafı tek tek sabitlenir, sonra aynı anda ortaya doğru rulo yapılarak sarılacak şekle getirilir.

Görsel 3.61. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 29 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)

Görsel 3.62. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 25 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)
Çift taraflı bağlanan keçe rulo üçüncü bir kişiyi yardımıyla sıkıca dürlür.

Görsel 3.63. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 24 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Keçe rulo bağlanırken her bir sarılan tur sonunda çift kişi keçenin üzerine dizleyerek sıkılaşması sağlar.

Görsel 3.64. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 26 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 15.07.2020)

Sıkı bir şekilde bağlanan keçe rulosu dövme makinesine gitmesi için hazırlanmış bulunmaktadır.

Görsel 3.65. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 26 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Görsel 3.66. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 30 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Dövme makinesinde 40-45 dakika dövülen keçe yer yaygıları, açılır ve hasırın üzerine ters çevrilerek zemine serilir.

Görsel 3.67. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 30 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.68. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 31 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 17.07.2020)

Uzun yanları (boyları) içeriye 8 -10 cm olacak şekilde kıvrılarak katlanır.

Görsel 3.69. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 32 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.70. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 33 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Başı ve son kenarları yuvarlak dönerek bitimine hazırlanır bu işleme “**Kapaklama**” adı verilir. Baş ve sondaki tersine kıvrılan uçlar “**Hızar bıçkısı**” inceltilir.

Görsel 3.71. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 34 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,14.07.2020)

Bütünleşmenin sağlanması için köşe dönüşlerinde inceltme yapılarak elle kavis verilip içerisine yün doldurularak dönüşün gerçekleşmesi sağlanır.

Görsel 3.72. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 35 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.73. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 36 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Görsel 3.74. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 37 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.75. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 38 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

İnceltme işlemi yapılan kenarlar tam olarak kıvrılan keçeler sıcak suyla tekrar ıslatılır sırık arasına konarak tekrar rulo yapılır.

Görsel 3.76. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 39 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

Görsel 3.77. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 40 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2020)

İkinci olarak 40-45 dakika tekrar dövülen keçeler açılarak çekiştirilerek düzeltilir. İki kez dövülen keçeler bu sefer tersinden enine sarılarak tekrar dövme makinesine 3. kez girerler.

Görsel 3.78. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 41 (Mine Dağdeviren, 16.07.2020)

3 kere dövme işlemi gerçekleşen keçe yer yaygılarında pişirilme işlemine geçilir. Taş tezgâh serilen yer yaygıları silindir sırtklar yardımıyla rulo dürülerek sıcak su ile ıslatılır kenar potlukları düzeltilir.

Görsel 3.79. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 42 (Mine Dağdeviren, 17.07.2020)

Suyun sıcaklığı geleneksel yöntemlerle ayarlanır. Her usta derecesini kendince belirler. Ne çok soğuk ne de çok sıcak olmalıdır. Eli yakacak derecede olması makbul olandır.

Görsel 3.80. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 43 (Mine Dağdeviren, 17.07.2020)

Ruloya ve diğer bir yer yaygısı ile ıslatarak 70cm kadar birbirinin üzerine binecek şekilde sarılır 3'üncü bir yer yaygısı 70 cm kadar yine birbirinin üzerine bindirilerek den tekrar ruloya devam edilir.

Görsel 3.81. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 44 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Görsel 3.82. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 45 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Görsel 3.83. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 46 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Dövmede sertleşen keçe, sıcak suyla yumuşatılıp rulo tamamlanır, düzeltilerek pişme işleminin düzgün gerçekleşmesi sağlanır. Keçe rulonun her iki tarafına doğal sabun sürülmektedir.

Görsel 3.84. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 47 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Piştirme makinesi için hazırlanan keçeler “Çul” adı verilen naylon çuvalara sarılır.

Görsel 3.85. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 48 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Çullara sarılan keçe rulolarının dağılmamasını bu kez lastik şeritler sağlamaktadır.

Görsel 3.86. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 49 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Keçeler pişirme makinesinde bulunan, keçenin genişliğince ayarlanabilen “Ayna” adı verilen bölümle kısıtlanmış kısmın içine yerleştirilerek hem kenarlarının düzleşmesi hemde düzgün pişirilmesi sağlanır.

Görsel 3.87. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 50 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Çullarla rulo yapılan, iki tarafından bağlanan keçeler makinede 20 dakika dövülerek ve çevrilerek, gerekirse de sıcak su ilavesi yapılarak pişirme tamamlanır. Pişirme makinesinin “Ayna” ismi verilen yan taraflarında aparatları vardır. Keçe yaygılarının enine göre ayarlanabilen aynalar, kenarların düzgün ve aynı hizada çıkmasına yardımcıdır. 2. Pişirme de keçe yaygılar, tersinden tekrar sarılarak sıcak su verilerek rulo yapılır. Bu kez rulonun merkezine sırik konmaz.

Görsel 3.88. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 51 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Düzeltilerek diğer yer yaygıları ile ruloya devam edilir.

Görsel 3.89. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 52 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Çula sarılan rulo tekrar yanlarına sabun sürülerek sıcak suyla verilerek makineye girecek şekilde bağlanır. İsteğe bağlı olarak üzerine verilen sıcak suya biraz doğal sabun kullanılabilir. Pişirmeye girmeden önce rulonun dağılmamasını sağlayan lastik, pişirme işlemi başladıktan 5 dk. Kadar sonra iz yapmaması için, makine çalışır haldeyken demir aparatlarla çıkartılır.

Görsel 3.90. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 53 (Mine Dağdeviren17.07.2020)

Baştan ve sondan olmak üzere hem yüzünden hem tersinden rulo yapılarak 4 kere tekrarlanan pişirme işleminden sonra keçeler temiz suyla yıkanır ve kurumasi için serilir.

Görsel 3.91. Keçe Yer Yaygısı Yapım Aşamaları 54 (Emine Kondal,22.07.2020)

3.4. Yalvaç Keçe Yaygılarının Motiflerinin Çizimi

Keçe yaygınlarının motiflerinin çizimi aşağıdaki görsellerde üzerinde gösterilmektedir.

Görsel 3.92. Keçe Yaygı Örneği 1 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2020)

Krem zemin üzerine mavi ve kırmızı kolanlarla, merkezine kuzu kulağı motifi konularak naaş döşemesi yapılmıştır.

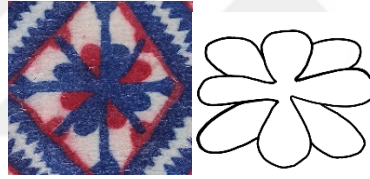
Kullanılan Motifler

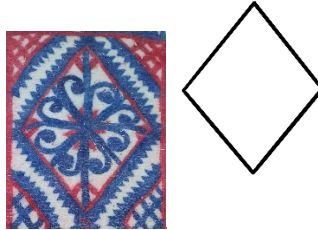
Çizim 3.1. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

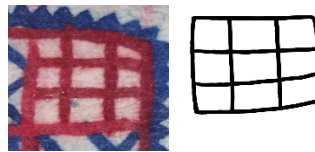
Çizim 3.2. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

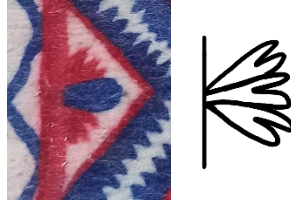
Çizim 3.3. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.4. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.5. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.6. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

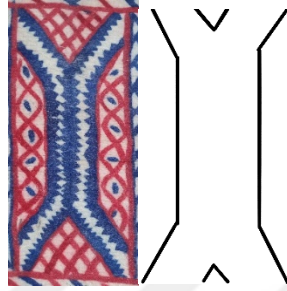
Çizim 3.7. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

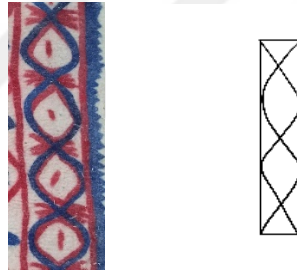
Görsel 3.93. Keçe Yaygı Örneği 2 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Saz ana desen olarak kullanılarak krem yün zemin üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş d  şemesi yapılmıştır.

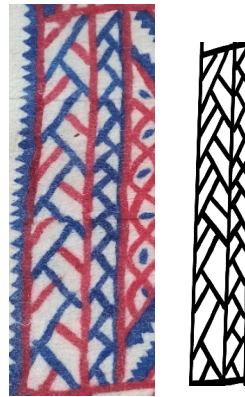
Kullanılan Motifler

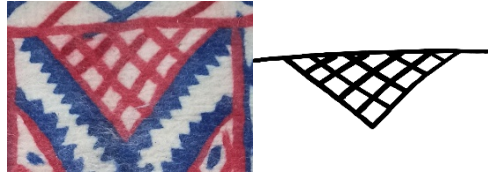
  zım 3.8. Saz (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

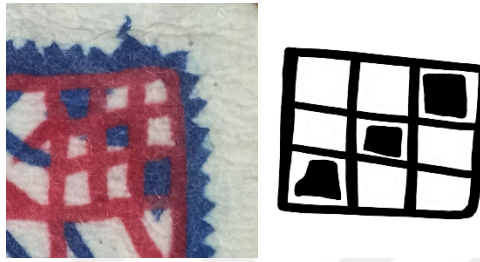
  zım 3.9. Zincir – ikileme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

  zım 3.10. Tren yolu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.11. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.12. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.13. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.94. Keçe Yaygı Örneği 3(Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Koçboynuzu ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

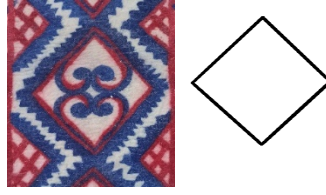
Kullanılan Motifler

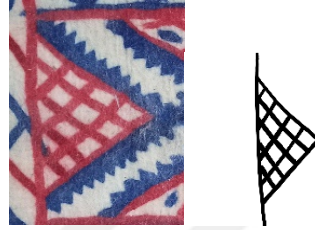
Çizim 3.14. Koç Boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

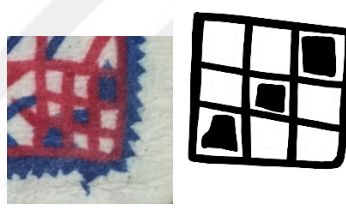
Çizim 3.15. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

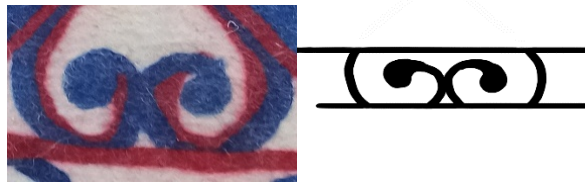
Çizim 3.16. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.17. Baklava Dilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.18. Baklava Dilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.19. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.20. Kıрма (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

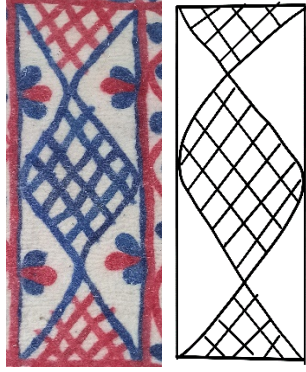
Çizim 3.21. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Görsel 3.95. Keçe Yaygı Örneği 4 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Baklava ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş dşemesi yapılmıştır.

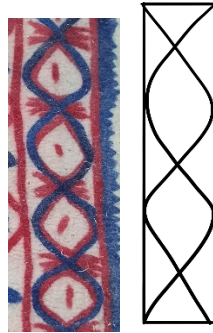
Kullanılan Motifler

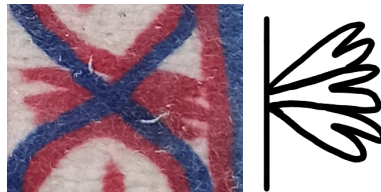
Çizim 3.22. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.23. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

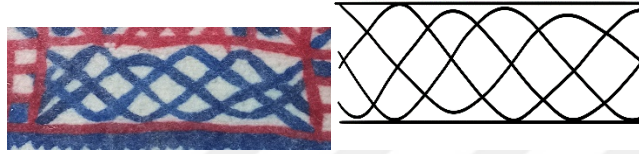
Çizim 3.24. İkilme (Zincir) (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

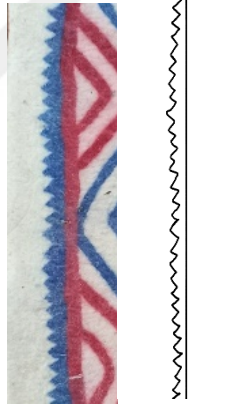
Çizim 3.25. Kaz Ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.26. Benek (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.27. Dörtleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.28. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.29. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

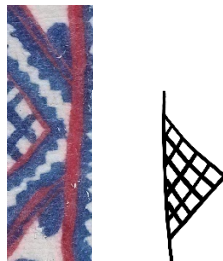
Görsel 3.96. Keçe Yaygı Örneği 5 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Merkezinde kırmızı mavi ayı kulağı deseni olan krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla yapılan yer yaygısıdır.

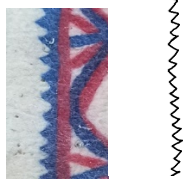
Kullanılan Motifler

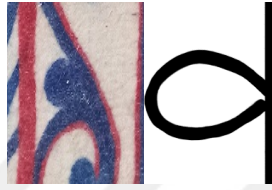
Çizim 3.30. Ayı kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.31. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.32. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.33. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.34. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

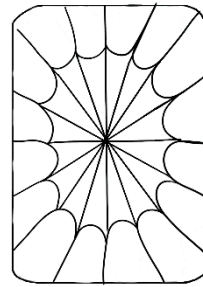
Çizim 3.35. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

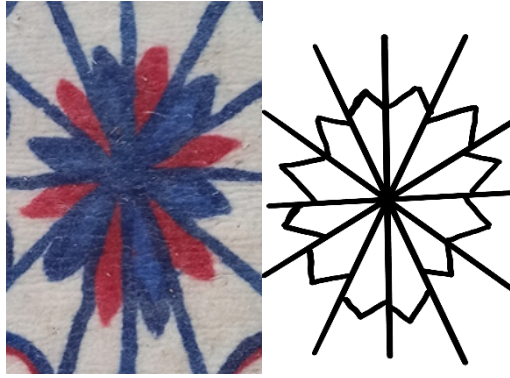
Görsel 3.97. Keçe Yaygı Örneği 6 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Tavan alası ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

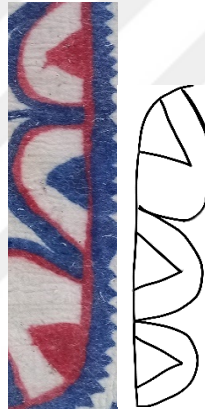
Kullanılan Motifler

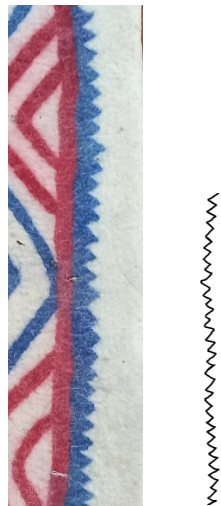
Çizim 3.36. Tavan Alası (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.37. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.38. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.39. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

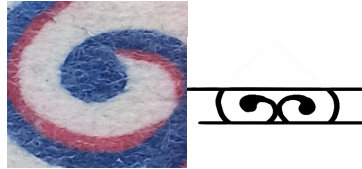
Görsel 3.98. Keçe Yaygı Örneği 7 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Kıvrma ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan motifler

Çizim 3.40. Kıvrma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

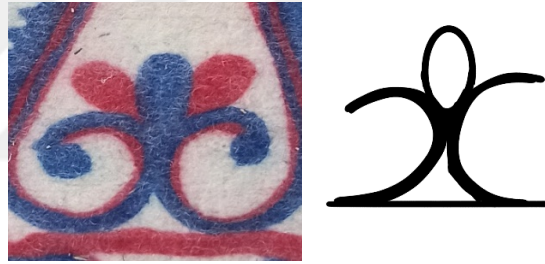
Çizim 3.41. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.42. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.43. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.44. Kuzu kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.45. Koç boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

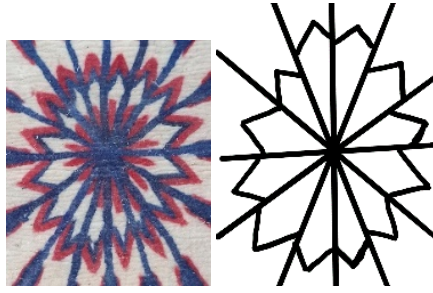
Görsel 3.99. Keçe Yaygı Örneği 8 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2022)

Lamba ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

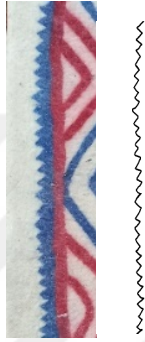
Kullanılan Motifler

Çizim 3.46. Lamba (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.47. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

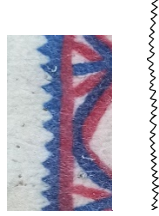
Çizim 3.48. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.100. Keçe Yaygı Örneği 9 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2022)

Baklava ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan Motifler

Çizim 3.49. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

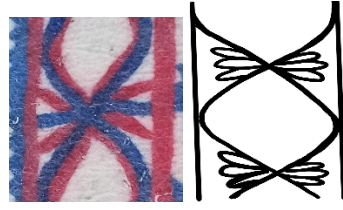
 izim 3.50. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

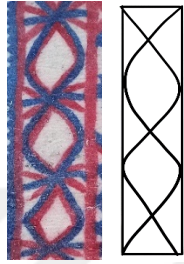
 izim 3.51. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

 izim 3.52. Koyun g z  (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.53. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

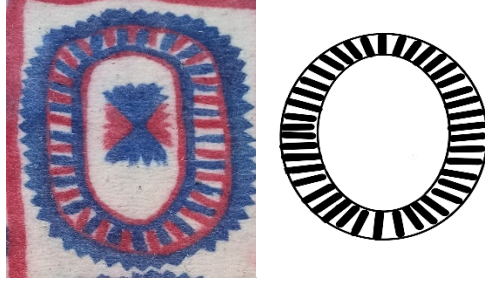
Çizim 3.54. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.101. Keçe Yaygı Örneği 10 (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.07.2022)

Zini ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan motifler

Çizim 3.55. Zini (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

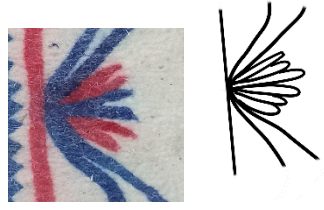
Çizim 3.56. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

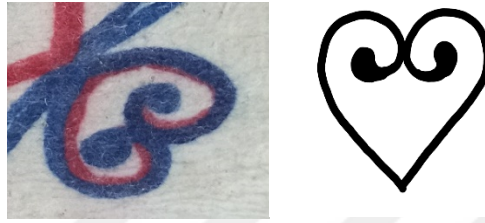
Çizim 3.57. Gül (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

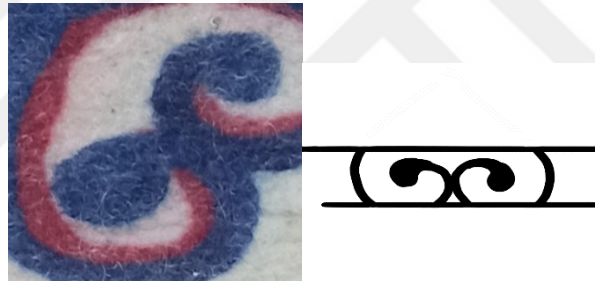
Çizim 3.58. Kartal Kanadı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.59. Kanat Ucu (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.60. Koç Boynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

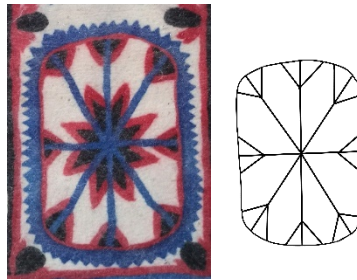
Çizim 3.61. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

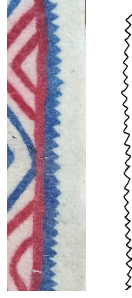
Görsel 3.102. Keçe Yaygı Örneği 11 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Zini ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır. Desene zenginlik katmak için kırmızı ve siyah kolarla çiftleme uygulanmıştır. Çiftleme iki tane kolanın döşenirken birbirinin üzerine kaydırılarak yan yana konmasıdır. İki ayrı rengin tek kolan olarak gözükmesini sağlar.

Kullanılan motifler

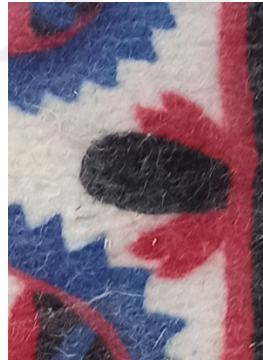
Çizim 3.62. Zini (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.63. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

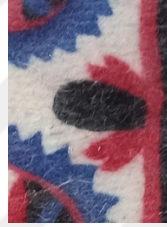
Çizim 3.64. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

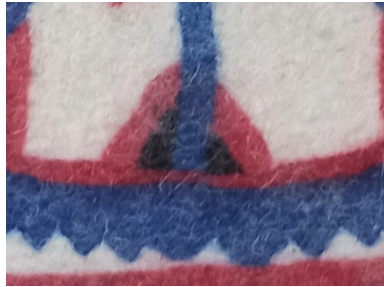
Çizim 3.65. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.66. Kıрма (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.67. Kanat ucu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

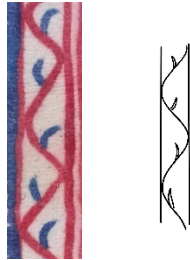
Çizim 3.68. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Görsel 3.103. Keçe Yaygı Örneği 12 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Yıldız ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

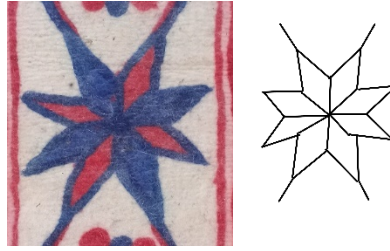
Kullanılan Motifler

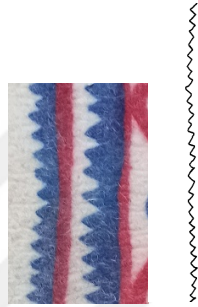
Çizim 3.69. Sığır Sidiği (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

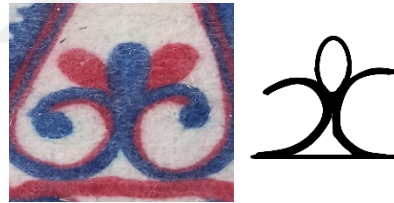
Çizim 3.70. Koçboynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.71. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.72. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

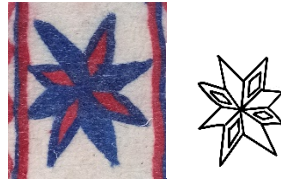
Çizim 3.73. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.104. Keçe Yaygı Örneği 13 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Yıldız ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolanlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

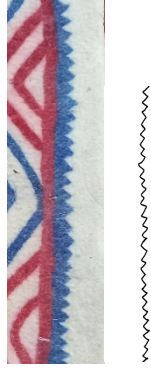
Kullanılan Motifler

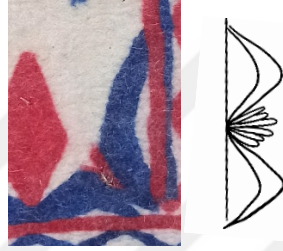
Çizim 3.74. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

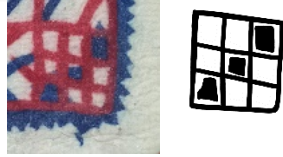
Çizim 3.75. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.76. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

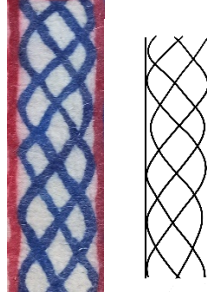
Çizim 3.77. Kartal kanadı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

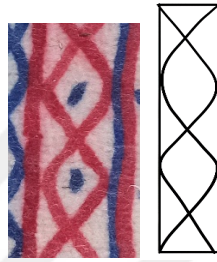
Çizim 3.78. Baklava dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.79. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.80. Dörtleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.81. Zincir – ikileme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

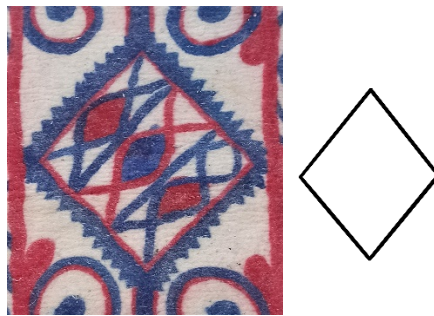
Çizim 3.82. Benek (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

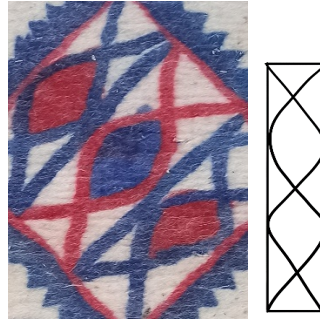
Görsel 3.105. Keçe Yaygı Örneği 14 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Baklava ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan Motifler

Çizim 3.83. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.84. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.85. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

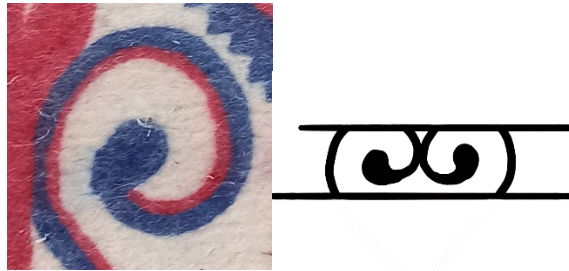
Çizim 3.86. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.87. Kıрма (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.88. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.89. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.106. Keçe Yaygı Örneği 15 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Saz ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan Motifler

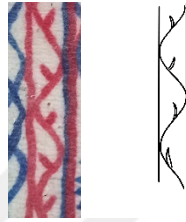
Çizim 3.90. Saz (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

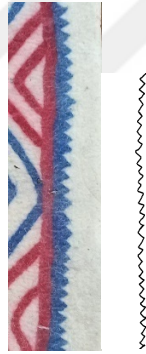
Çizim 3.91. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

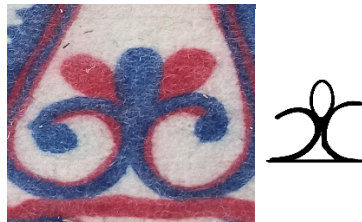
Çizim 3.92. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.93. Sığır Sidiği (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Çizim 3.94. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

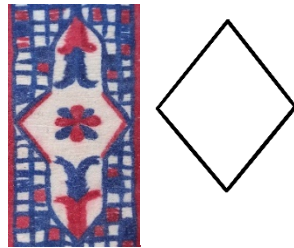
Çizim 3.95. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren, 16.01.2022)

Görsel 3.107. Keçe Yaygı Örneği 16 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Baklava ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır. Bir nevi kilim dokumasına atıf yapılarak dokuma tekniği keçe üzerinde desen olarak yer bulmuştur.

Kullanılan Motifler

Çizim 3.96. Baklava (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.97. Çimen (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

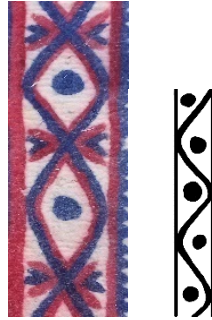
Çizim 3.98. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

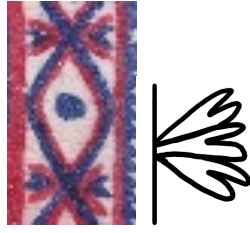
Çizim 3.99. İkileme –zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

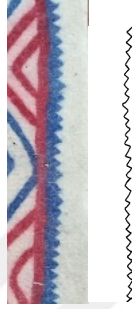
Çizim 3.100. Kilim (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.101. Koyun gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.102. Kaz ayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

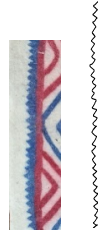
Çizim 3.103. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Görsel 3.108. Keçe Yaygı Örneği 17 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Tavan alası ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine mavi ve kırmızı kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır. İki göbek motifinin merkezine kırmızı yün parçaları tiftirilip yığılarak gül motifi oluşturulmuştur.

Kullanılan Motifler

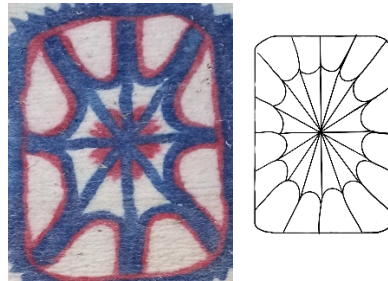
Çizim 3.104. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.105. Kıрма (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.106. Gül (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

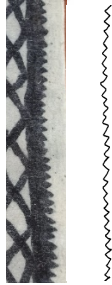
Çizim 3.107. Tavan Alası (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Görsel 3.109. Keçe Yaygı Örneği 18 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Kuzu Kulağı ana desen olarak kullanılmış, krem yün üzerine siyah kolarlarla naaş döşemesi yapılmıştır.

Kullanılan motifler

Çizim 3.108. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.109. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.110. Kuzukulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.111. Kazayağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.112. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

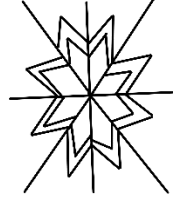
Görsel 3.110. Keçe Yaygı Örneği 19 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Yıldız ana desen olarak kullanılmış, modelin zemini siyah yündendir. Köşelerdeki baklavalarda ve zincir motiflerinin altına siyah zemini kapatacak krem yün ve üzerine siyah kolarlarla baklava ve zincir deseni verilip genel siyah zeminde bir farkındalıkla usta becerisini sergilemiştir. Genel desen oluşturulması krem naaş döşemesidir.

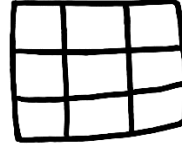
Kullanılan motifler

Çizim 3.113. Çene (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.114. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.115. Baklava Dilimi (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.116. Zincir (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.117. Üçleme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.118. Kesme (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

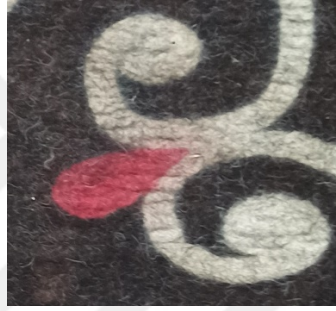
Görsel 3.111. Keçe Yaygı Örneği 20 (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.07.2022)

Lamba Ana desen olarak kullanılmış, modeli, siyah yün zemin üzerine krem kolanlarla ve mavi kırmızı yünlerle yapılmıştır.

Kullanılan motifler

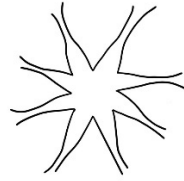
Çizim 3.119. Koçboynuzu (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.120. Kulak (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

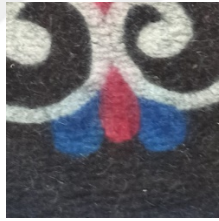
Çizim 3.121. Kıvrırma (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.122. Yıldız (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.123. Koyun Gözü (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

Çizim 3.124. Kuzu Kulağı (Ukbe Tayyib Dağdeviren,16.01.2022)

3.5. Yalvaçta Kullanım Alanlarına Göre Keçe Çeşitleri

1. Yer Yaygısı
2. Kundak Keçesi
3. Sedir Keçesi
4. Yolluk Keçesi
5. Minder, Oturak Keçesi, Sandalye Minderi
6. Seccade, Namazlık, Namazlağı
7. Yatak Keçesi
8. Yorgan Keçesi
9. Yastık Keçesi

10. Yelek- Hırka
11. Keçe Pantolon, Keçe Palto
12. Başlıklar
13. Kuşak
14. Dolak
15. Çizme
16. Ayakkabı
17. Çorap
18. Tabanlık (Mest – Ayakkabı) Keçesi
19. Yüklük Keçesi (Keçe Örtü)
20. Matara Kılıfı
21. Duvar Keçesi
22. Tablo Keçeler
23. Kapı, Pencere Keçesi (Soğuktan Korunmak İçin)
24. Ütü, Yazma Tezgâhı Keçesi
25. Süt Keçesi
26. Tandır Keçesi
27. Süzek
28. Paspas Keçesi
29. Kar Çuvalı
30. Torba
31. Turluk, Keçe Saçaklar
32. Heybe
33. Saçaklı Eğer Keçesi
34. Belleme
35. Koşum Keçeleri
36. Deve Keçesi 170cm-190cm
37. Merkep (Eşek) Götlüğü
38. Semer Keçesi
39. Eğer Keçesi
40. Heykelcik
41. Kamyon Keçesi

- 42. Kepenek
- 43. Geçme Keçe (Saraçlı Eğer Keçesi)
- 44. Sanayi Keçeleri
- 45. Hediyeelik Eşya -Turistik Eşya

Yukarıda verilen kullanım alanlarının birçoğu aktif halde değildir. Sanayileşmenin gelişmesi ile bu alanlar tercih edilmez hale gelmiştir.

Görsel 3.112. Keçe Çizme(<https://tr.pinterest.com/pin/563090759633828035/> Erişim Tarihi:09.11.2019)

Görsel 3.113. Keçe Yelek (<https://www.islamikiyafet.com/haydariye-yelek-modeli-dervis-yelek-satin-al/> Erişim Tarihi:09.11.2019)

Bunun yanı sıra farklı alanlarda kullanılmak üzere üretilmiş keçeler de bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır:

Görsel 3.114. Keçe Sandalye Minderi (Mine Dağdeviren,16.07.2022)

Keçenin farklı bir kullanım alanı da sanayidir. Örneğin; mazot filtre keçesi, yağ keçeleri, nikelaj parlatma keçeleri, yalıtım keçeleri, tapa keçeleri, cila keçesi, ütü keçeleri, giyim sanayinde kullanılan keçeler gibi.

Göçebe hayat düzeninden yerleşik yaşama geçilmesiyle değişen birçok şey gibi, keçenin de hayatımızdaki yeri farklılaşmıştır. Teknolojik üretimlerde bu değişikliğe ön ayak olup, dolayısıyla keçeye talep yok olma derecesine gelmiştir.

3.6. Yalvaç Keçe Yer Yaygılarının Tasarım ve Bitmiş Halleri

Bu bölümde keçe yaygılarının bitmiş halleri aşağıdaki görsellerde gösterilmektedir.

Görsel 3.115. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 1, 2022

Görsel 3.116. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 2, 2022

Görsel 3.117. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 3, 2022

Görsel 3.118. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 4, 2022

Görsel 3.119. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 5, 2022

Görsel 3.120. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 6, 2022

Görsel 3.121. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 7, 2022

Görsel 3.122. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 8, 2022

Görsel 3.123. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 9, 2022

Görsel 3.124. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayıgısı 10, 2022

Görsel 3.125. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 11, 2022

Görsel 3.126. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 12, 2022

Görsel 3.127. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 13, 2022

Görsel 3.128. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 14, 2022

Görsel 3.129. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 15, 2022

Görsel 3.130. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 16, 2022

Görsel 3.131. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 17, 2022

Görsel 3.132. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 18, 2022

Görsel 3.133. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 19, 2022

Görsel 3.134. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 20, 2022

Görsel 3.135. Mine Dağdeviren, Keçe Yeri Yaygısı 21, 2022

Görsel 3.136. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 22, 2022

Görsel 3.137. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 23, 2022

Görsel 3.138. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 24, 2022

Görsel 3.139. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 25, 2022

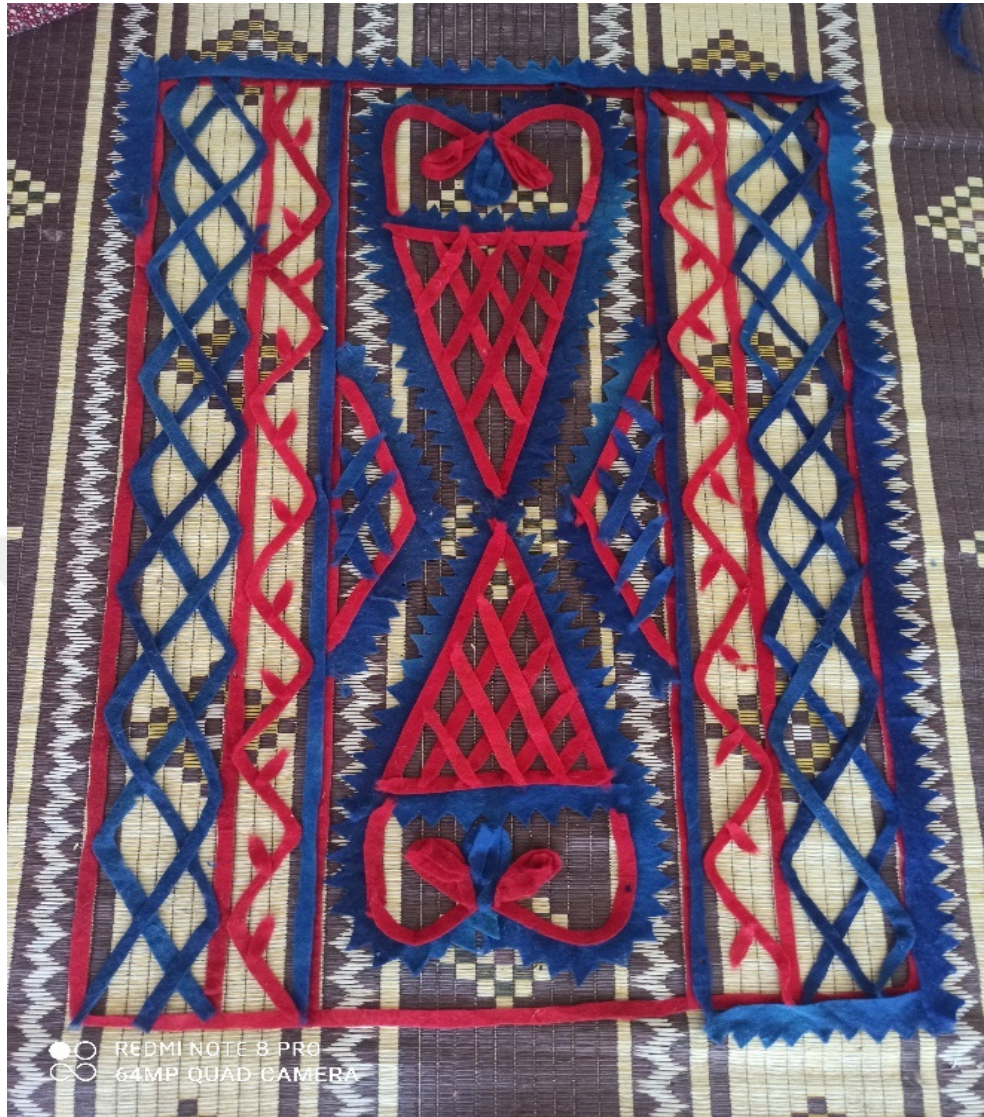
Görsel 3.140. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 26, 2022

Görsel 3.141. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yaygısı 27, 2022

Görsel 3.142. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 28, 2022

Görsel 3.143. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 29, 2022

Görsel 3.144. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 30, 2022

Görsel 3.145. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 31, 2022

Görsel 3.146. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 32, 2022

Görsel 3.147. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 33, 2022

Görsel 3.148. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 34, 2022

Görsel 3.149. Mine Dağdeviren, Keçe Yer Yayı 35, 2022

SONUÇ

Yüzyıllar ötesinden bizlere sanat ve kültür mirası bırakarak gelen kadim Türk milletinin kıymetli bilgi hazinelerini öğrenmek, öğrendiklerimizi paylaşmak, unutulmak üzere olanları kayıt altına alıp gelecek nesillere doğru aktarımda bulunmak atalarımıza olan sorumluluğumuzdur.

Zengin Anadolu birikiminin neredeyse her köşesinde farklı günlük yaşamın parçası olan ustalarla karşılaşmaktadır. Ustalar, yüzyılların ötesinden gelen kadim kültür aktarımının yanı sıra gündelik hayatın içinden kopmadan duyguları dile getirip ve göz zevkine hitap etmeyi de ihmal etmemişlerdir. Kültür mirası olarak kabul ettiğimiz birçok hazineyle beraber Keçe de günümüze kadar ulaşan bir mirasımızdır.

Keçe, konar göçer Türk milletinin öncelikli olarak barınma ihtiyacını karşılamış ve yaşamlarının her alanında, adeta beşikten mezara kadar tüm ihtiyaçlarına karşılık vermiştir. Yerleşik düzene geçildiğinde ihtiyaçlarda farklılaşıp keçeye olan rağbet azalmıştır. Anadolu'nun belirli keçe merkezlerinden birisi olan Isparta Yalvaç'ta bundan payını almış, 1980'li yıllarda keçeci esnaflarının bulunduğu keçecilerin bir çarşısı bulunurken şimdi sadece adres bilgisi olarak adı kalmıştır. Günümüzde Yalvaç ilçesinde tek keçe atölyesi bulunmaktadır. Gencer Kondal babası Hasan Hüseyin Kondal ve kızı Emine Kondal'la beraber çalışmalarına ihtiyaçlar ve gelen siparişler doğrultusunda devam etmektedir.

Yalvaç Keçeciliği dendiğinde aklımıza gelen yer yaygıları ve kepeneklerde artık eskisi kadar rağbet görmemekten, özellikle yer yaygılarına taleplerin neredeyse yok denecek kadar azaldığı görülmektedir. Özelliğini bozmadan günümüze kadar gelmiş olan geleneksel Yalvaç tepme keçe yer yaygıları, sanayileşme ve modernleşmeyle beraber kullanım alanları neredeyse yok olma derecesine gelmiş olması desen ve yapım özelliklerinin kayıt altına alınmasını önemli kılmıştır.

Günümüzde Yalvaçta tek keçe atölyesi olarak kalan Gencer Kodal, yünü koyunlardan kırıldığı andan itibaren alıp işleyip her alanda kullanılacak safhaya getirmektedir, ayrıca atölyesinde kendine özgü teknikler ve modeller geliştirerek yaşam koşullarına uygun biçimde keçe üretimi de yapmaktadır.

Geleneksel ürünlerin dışına çıkarak yurtiçi ve yurtdışından gelen her türlü talebi karşılamakta, Isparta, Yalvaç'ın dolayısıyla yurdumuzun sanat elçiliğini yapmaktadır. Böylece, geleneksel "Keçe" sanatının daha tanınır hale getirmektedir. Keçede farklı

teknikler gerçekleştirerek diğer kuşaklara aktarılması ve sürdürülebilirliği sağlamasında önde gelen ustalardan olmuştur.

Ayrıca keçe üretimine kadınların da katılımını sağlayarak Keçecilikte cinsiyet değişimini gerçekleştirmesine katkıda bulunmaktadır. Türkiye’deki keçe ustaları arasında olan Gencer Kondal, yünün kırıldığı andan itibaren ürün haline dönüşmesinde, tanıtip canlandırılmasında önemli katkı sağlayan, aile sanatı olan ve babasından devraldığı mesleğini halen Isparta Yalvaç’ta devam ettiren, bilgi birikimini kızı Emine Kondal’a aktarıp devamlılığı önemiysen ustalarımızdan birisidir.

Covid 19 pandemi olduğu zor bir süreçte, beraber titizlikle çalışıp ortaya çıkacak koleksiyonun diğer kuşaklara aktarımdaki öneminin farkındalığı bu kadar detaylı bilgi ortaya konmasını sağlamıştır. Yünün yıkanmış halinden, tepme keçe yer yaygısı oluşturulmaya kadar geleneksel olarak yıllardır yapıla gelen her detay fotoğraflanmıştır. Yörede kullanılan tabirler ve oluşum nitelikleriyle isimlendirilen yapım objeleri kayıt altına alınmıştır. Gündelik yaşamın içindeymişçesine kullanılan motiflere verilen isimler tek tek belirlenip çizimleriyle beraber sunulmuştur.

13.07.2020 tarihinde başlayıp 18.07.2020 tarihine kadar devam eden yer yaygıları koleksiyon uygulamalarının yapımında oğlum Ukbe T. Dağdeviren bana katılmış ve destek vermiştir. Farklı bir üniversitede, farklı bir bölümde okumasına rağmen onun gözlem ve tepkileri önemseyip, ustasından yapılan işi mahiyetiyle görüp kendi yaş çevresine aktarıcı kazanmak hedeflenmiştir. Keçeyi benim yaptığım işlerden gözlemlediği kadar bilen çok da ilgisi olmayan, tepme keçenin dokusunu yeleğinden öğrenen oğlumun, Tepme keçenin yapılışına bire bir şahit olduktan sonra, onun tabiriyle “yünün bir dizi işlemde geçtikten sonra desenli kumaş haline dönüşmesi sihir gibiydi” benzetmesi beni amaçladığım hedefe ulaştırmıştır. Ayrıca söyleminde yapım aşamalarının ne kadar detaylı emek istediğini, aynı işlemlerin defalarca fiziksel güç isteyerek tekrar edilmesi, keçe sanatına saygı duyulması gerektiğini ve yapımının yerinde birebir gözlenmesi gerektiği ayrıntısı dikkatimi çekmiştir. Özellikle üniversitelerde geleneksel Türk sanatları öğrencilerinin uygun koşullar dahilinde atölyeleri yerinde incelemeleri, ortaya konulan eserleri yapım aşamasında birebir katkı sağlamaları farkındalık oluşturmaları açısından önemlidir. Gencer Kondal yapılacak olan bu tarz çalışmalara her zaman destek vermektedir. Tepme keçe tekniği kadim Türk milletinin kültür birikimini yansıtan, Hun, Göktürk, Uygur, Selçuklu, Osmanlı

ve Türk Cumhuriyet dönemine kadar taşınarak günümüze ulaşmıştır. Yalvaç ilçesi de aynı paralellikte yerleşime ilk tunç çağında, M.Ö. 3000'lerde, 20'ye yakın höyükle başladığını, 5000 yıllık tarihi ve kültürel birikimini gözle görülür kalıntı ve eserlerle ortaya koymaktadır. Sırasıyla Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, Beylikler, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine gelmiştir. Helenistik dönemde kurulmasına rağmen Pisidia antik kenti, en parlak dönemini roma çağında yaşamıştır. Yalvaç tepme keçe yer yaygıları ve tarihsel geçmişiyle her bakımdan görülmeye değer kültürel mirasçı ilçe misyonu sergilemektedir.

Bu çalışmada Yalvaç'ın coğrafik tarihsel özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Yalvaç'ın tarihi özellikleri, fiziki özellikleri ve beşerî özellikleri hakkında açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra keçe ve tarihçesine değinilmiştir. Keçe kavramının tanımı, tarihçesi ve üretiminden bahsedilmiştir. Yalvaç ilçesi ve keçe kavramı hakkında açıklamalar yapıldıktan sonra 20 adet Yalvaç'a özgü yer yaygınlarının yapım aşamaları, yaygılarda kullanılan motifler ve yaygıların bitmiş durumları 154 görsel, 124 çizim, 7 şekil, 9 tablo yardımıyla açıklanmıştır.

Tamamen doğal hammaddeden oluşup, uzun ömürlü olmamasına rağmen kökleri M.Ö. V. Yüzyıla tarihlendirilip, Pazırık buluntularına kadar uzanan keçe, kadim Türk milletinin, Orta Asya'dan Anadolu'ya göç hikayesinde Yalvaç uzun bir geleneğin zor nefes alışıdır. Kullanılagelen tarzından farklılaşarak sürdürülebilirliğini devam ettirebilme çabasıdır keçe.

Keçenin yeni yüzünde, geleneksel modellerle çağdaş tasarımların harmanlandığı örneklerle, geleneksel ürünler ile kırsaldan şehir yaşamına taşınan değişik ve orijinal örneklerle rastlanmaktadır. Eski ve bilinen bir materyalden yeni ve orijinal objeler yaratmanın alanlarından biridir keçe.

KAYNAKÇA

- Aslanapa, O. (1999). 17. Yüzyıl'da Türk Halı Sanatı'nın Gelişmesi. *Erdem*, 10(28).
- Aydın, Ö. Ve Dağdeviren, M. (2019), Uluslararası Türk Kültür & Sanatlarını Tanıtma Sempozyumu.
- Begic, N. (2013). Gelenekten Geleceğe Keçeciliğin Sürekliliğine Dair Bir Çalışma:“Barış Sevgi Çadırı” Projesi. *Kalemişi-Türk Sanatları Dergisi*, 1(1).
- Çoruhlu, Y. (2004). Eski Türklerde Ölüm. *Cogito*.
- Deniz, B. (2009). Türk Dünyasında Ölümlük Halı, Düz Dokuma Yaygı ve Keçe Geleneği. *Akdeniz Sanat*, 2(4).
- Diyarbakirli, N. (1968). Diyarbakır Müzesindeki Tunç Sfenks. *Türk Kültürü*, 7.
- Ergenokon, C. (1993). Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi, Renk, Desen, Teknik ve Kullanım Özellikleri. *Kültür Bakanlığı Yayınları*, Ankara.
- Ergür, A. (2002). *Tekstil Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Gür, S. (2012). Anadolu'nun Sanat Objesine Dönüşen Kültürel Değeri Keçe. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Homeros, İ. (2014). *History of Felt*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- https://drive.google.com/file/d/1eNnA8coC8Hsmf6Z4chBrw_hvDZz2jR61/view
- Köstüklü, N. (2010). *Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar*, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara.
- Kum, N. (2012). *Yalvaç Armağanı*, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara, 30.
- Kurucu, N. (2005). *Yalvaç Özlemi*, Karatepe Yarıncılık, Ankara.
- Oyman N. R. ve Derebaşı, Z. (2005). Geleneksel Şırdak Keçe Tekniği ve Uygulamaları, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (28).
- Ögel, B. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş – III*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Özhekim, D. A. (2009). Keçenin Hikayesi Ve Sanatsal Üretimler. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken, Journal Of World Of Turks*, 1(1).
- Sağ, M. (2009). “Türk Estetiğimiz ve Kimliğimiz”. *Türk Kimliği*. Ayvaz Gökdemir” e Armağan-2. ed. M. Çağatay Özdemir. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Seyirci, M. ve Topbaş, A. (1999). Anadolu'da Keçecilik. *Erdem*, 10(30).
- Tekçe, E. F. (1993) *Pazırık Ataylardan Bir Halının Öyküsü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İnternet Kaynakları:

- Aydın, Ö. Ve Dağdeviren, M. (2019), Uluslararası Türk Kültür & Sanatlarını Tanıtma Sempozyumu, https://drive.google.com/file/d/1eNnA8coC8Hsmf6Z4chBrw_hvDZz2jR61/view, s.107. Erişim Tarihi: 21.01.2022
- <http://acikerisim.fsm.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11352/1396/%C3%96gel.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Erişim Tarihi:22.01.2022
- <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/hallaclikla-gecen-bir-omur-/1650552#> Erişim Tarihi:09.04.2022
- Sevinç, B. Oyman, N R. <https://dergipark.org.tr>. Erişim Tarihi: 15.01.2022
- hobitu.com/kece-makasi, Erişim Tarihi 05.02.2022
- <https://www.sahibinden.com/listing/ikinci-el-ve-sifir-alisveris-ev-dekorasyon-sanat-yun-ditme-makinasi-giresun-bulancak918485551/detail>, Erişim Tarihi:09.04.2022
- <http://www.isparta.gov.tr/yalvac> Erişim Tarihi: 15.01.2022
- <http://Www.Tdk.Gov.Tr> Erişim Tarihi: 18.01.2022
- <https://bpakman.wordpress.com/turk-dunyasi/eski-turk-devletleri-turk-yurtlari-turk-topluluklari/iskitler/> Erişim Tarihi: 11.01.2022
- <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111> Erişim Tarihi:22.01.2022
- <https://isparta.tarimorman.gov.tr/Menu/18/Yalvac> Erişim Tarihi:05.01.2022
- <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 25.08.2020
- <https://thefashionrobot.com/blog/2016/10/7/technical-characteristics-of-cashmere> Erişim Tarihi: 15.01.2022
- <https://www.harita.gen.tr/ilce/415-isparta-yalvac/> Erişim Tarihi: 21.01.2022
- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/isparta/gezilecekyer/pisidia-antiokheia>, Erişim Tarihi: 11.01.2022
- (<https://www.islamikiyafet.com/haydariye-yelek-modeli-dervis-yelek-satin-al> / Erişim Tarihi:09.11.2019
- <https://www.nufusune.com/> Erişim Tarihi: 12.01.2022
- <https://www.sciencelearn.org.nz/resources/875-wool-fibre-properties>, Erişim Tarihi: 20.01.2022
- <https://www.yalvac.bel.tr/kimlik> Erişim Tarihi: 21.01.2022

<https://yandex.com.tr/harita/>Erişim Tarihi:05.02.2022

Isparta ili Yalvaç Meteoroloji İstasyonu, 2008

Ögel, B. (1958). Fatih Albümünde" Şeyhi" İmzalı Minyatürler.

<https://tr.pinterest.com/pin/563090759633828035/> Erişim Tarihi:09.11.2019

https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/38020/0/covid-19-haftalik-durum-raporu---29-haftapdf.pdf?_tag1=E21584E626A96E22B2BAA81BA90E195CBC9CBD0B, Erişim Tarihi:13.01.2022)

TÜİK, <https://www.tuik.gov.tr/> Erişim Tarihi: 05.01.2022

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, Üretici Rehberi – Küçükbaş Hayvancılık.

<http://www.kop.gov.tr/upload/dokumanlar/227.pdf> , Erişim Tarihi: 21.01.2022

Keçe Çizme(<https://tr.pinterest.com/pin/563090759633828035/> Erişim Tarihi:09.11.2019)

<https://www.islamikiyafet.com/haydariye-yelek-modeli-dervis-yelek-satin-al> / Erişim Tarihi:09.11.2019)

Kaynak Kişi:

Gencer Kondal, 1971 Yalvaç, Lise Mezunu, Keçe Zanaatkârı